

Under Dusken

STUDENTAVISA I TRONDHEIM NR. 4 – 104. ÅRGANG 20.03.18 - 10.04.18

Når bøker redder liv

GRATIS!

Foregangskvinner fra NTNU **12**
Kommentar: - Jeg er ikke så lett å krenke **23**
Skattejakt på Trondheims årlige vinylmesse **46**

Spilte pc-spill i 84 døgn

Studenter med internet på tryksten befinner seg døgnet i strøk i gjennomslutninger og eventyrstilt. Det er en annen verden som synes mer interessant enn studier og venner av kjøtt og blod.

Av Thor Magnus Tangerås

Men kanskje for de fleste er en tilknytning, kan det virke seg til utrykkelig for andre. Ingen var det

av en dag, men da problemene, som studenter ble en del av på net, som studenter, og studenter ble en del av på net.

På kjøtt

«Jeg har vært en del av en dag, men da problemene, som studenter ble en del av på net, som studenter, og studenter ble en del av på net.

«Jeg har vært en del av en dag, men da problemene, som studenter ble en del av på net, som studenter, og studenter ble en del av på net.

2010 spilleren og 82 spilleren har det vært en del av en dag, men da problemene, som studenter ble en del av på net, som studenter, og studenter ble en del av på net.

«Jeg har vært en del av en dag, men da problemene, som studenter ble en del av på net, som studenter, og studenter ble en del av på net.

«Jeg har vært en del av en dag, men da problemene, som studenter ble en del av på net, som studenter, og studenter ble en del av på net.

«Jeg har vært en del av en dag, men da problemene, som studenter ble en del av på net, som studenter, og studenter ble en del av på net.

«Jeg har vært en del av en dag, men da problemene, som studenter ble en del av på net, som studenter, og studenter ble en del av på net.

- Man blir asosial og begynner å prioritere spilling framfor venner. Jeg har opplevd å tenke på fest at nå er det på tide å komme seg hjem - nå skjer det ting på EverQuest som jeg ikke vil gå glipp av, sier «Jonas». Det gjorde at han fant ut at han hadde et problem.

MARIE LYTOMT NORUM
Redaktør, Under Dusken

BILFRITT SENTRUM ER INGEN UTOPI

Miljøgate-prøveprosjektet i Midt-byen er et lite steg i riktig retning.

Fra juli til desember skal Olav Tryggvasons gate prøvestenges for privatbiler, og et kjørefelt inn til byen over Bakke Bru blir sykkelfelt. Det har også vært foreslått at Prinsens gate skal bli miljøgate, men forslaget ble nedstemt.

I løpet av høsten har det vært publisert en rekke kritiske innlegg og kommentarer mot prøveprosjektet i aviser og sosiale medier. Det er blant annet spådd at det vil bli en bymur av biler og økt trafikk i gatene rundt, som i Fjordgata. Noen mener at folk vil velge å kjøre bil til kjøpesentrene utenfor sentrum, og at det dermed ikke vil redusere utslipp. Næringslivet frykter nedsatt handel, og privatpersoner uttrykker at det blir vanskelig å få hverdagen til å gå opp.

Tendensen i samfunnet er at nye veier tas imot med jubel, mens det blir protester og dommedagsprofetier så fort en vei stenges. I de negative holdningene til et bilfritt sentrum, ligger det en iboende frykt for endring. Kanskje er det lett å si for en student som ikke er avhengig av bil, men det å redusere bilbruk i Midtbyen er ensbetydende positivt på sikt. De siste trafikk tallene i midtbyundersøkelsen fra 2016 til 2017, viser at til tross for miljøtiltak som økte bompenger, så har tallet på bilkjørende økt, mens færre går, sykler og tar buss. Det er et tegn på at biltrafikken vil fortsette å øke så lenge det er tilrettelagt for bil. Noe er galt når bussen må stå i kø gjennom sentrum, og friske personer bruker bil over korte strekninger.

Med bilfrie gater i sentrum vil det bli mindre bussforsinkelser, sykkelfelt, bredere fortau og uteservering i gatene. I byer som København har de klart å skape et attraktivt bymiljø med mindre biltrafikk, og det er bare en av mange byer hvor det er bevist at bilfrie gater også er et pluss for omsetningen til de næringsdrivende. Konsekvensene av stengingen må vurderes grundig, men skal vi finne gode løsninger for miljø og byutvikling må alle være åpne for endringer. I framtidens byer er bilen overflødig.

«Personene jeg har snakket med har hatt en veldig sterk leseopplevelse, som har festet seg dypt i selvet og selvopplevelsen»

– THOR MAGNUS TANGERÅS

24

EN BLODIG HISTORIE: Hemmelige gravkamre og mumifiserte lik. Vi utforsker katakombene under Vår Frue Kirke

14

8

FLUORAMA: Enkelte smører skiene med fluor for å bli aller kjøpest i skiløypa. Dette kan imidlertid være svært farlig, og enkelte mener det i verste fall kan føre til kreft.

KJØTT FOR VEGGISER: Journalisten har verken spist kylling, svin, storfe eller fisk på fem år - men mener likevel blåskjell er bra for både miljø og dyrevelferd.

29

LES MER PÅ UNDERDUSKEN.NO

Hypnotisøren Torgrim Holte sa at jentene var for stygge til å stå på scenen - Fusjonen skaper misnøye blant ansatte på Gløshaugen og gamle HiST - Debatten om samlokalisering av NTNU - Sit, Velferdstinget og NTNU vil opprette vennepreis for å bekjempe ensomhet - Snowden i Storsalen - Det nye samfundetstyret

REDAKTØR UNDER DUSKEN
Marie Lytomt Norum - Tlf: 957 66 953
avisredaktor@studentmediene.no

NESTLEDER UNDER DUSKEN
Lasse Georg Tønnessen - Tlf: 472 47 624
avisredaktor@studentmediene.no

ANSVARLIG REDAKTØR
STUDENTMEDIENE I
TRONDHEIM AS
Håkon Pedersen - Tlf: 988 68 007
ansvarligredaktor@studentmediene.no

REDAKSJONSSJEF
Marie Håland - Tlf: 911 51 148
redaksjonssjef@studentmediene.no

DAGLIG LEDER
Linnea Tveraaen - Tlf: 481 72 148
dagligleder@studentmediene.no

SALGSSJEF
Edvin Johnsrud
salgssjef@studentmediene.no

NETTREDAKTØR
Kristina Bye
nettredaktor@studentmediene.no

NYHETSREDAKTØR
Michael Stene
nyhetsredaktor@studentmediene.no

DEBATTREDAKTØR
Anna Juell Johnsen
debattredaktor@studentmediene.no

REPORTASJEREDEKTØR
Mari Tellefsen Wigdel
reportasjeredaktor@studentmediene.no

KULTURREDAKTØR
Birte Marie Molven Fjellro
kulturredaktor@studentmediene.no

SPORTSREDAKTØR
Johannes Gulbrandsen
sport-redaktor@studentmediene.no

FORSKNING- OG
FORBRUKERREDAKTØR
Linn Victoria Brekke
forskningsredaktor@studentmediene.no

MUSIKKREDAKTØR
Erlend Gylver
musikkredaktor@studentmediene.no

FOTOREDAKTØR
Amalie Hoff Ludvigsen
fotoredaktor@studentmediene.no

GRAFISK ANSVARLIG
Tanja Irén Harsvik Haugen
grafisk-sjef@studentmediene.no

DESK
Jahn Ivar Kjolseth (sjef), Tonje Jacobsen,
Benedikt Javorovic, Tone Høiland Ween,
Anne Lovise Finnøy, Finn Brynstad, Jahn
Nguyen, Anders Päsche, Ragnhild Lind
Rong

GRAFIKERE
Anna Wilberg, Aslak Høberg Llaen,
Mathilde Hals Karlsen, Tanja Irén Haugen

KORREKTUR
Tone Høiland Ween (sjef), Tonje Jacobsen,
Benedikt Javorovic, Kristian Givold, Jahn
Ivar Kjolseth

FORSIDE
Christian Høkaas

TIPS OSS!

tips@studentmediene.no

ANNONSERE?

salgssjef@studentmediene.no

Under Dusken er et uavhengig organ for studenter i Trondheim, utgitt av Studentmediene i Trondheim AS. Under Dusken blir distribuert gratis i Trondheim, og kommer ut seks ganger i semesteret. Under Dusken arbeider etter god presseskikk i henhold til Vær Varsom-plakaten. Den som mener seg rammet av urettmessig omtale oppfordres til å kontakte redaksjonen.

Miljøtrykksak fra
Trykkpartner AS.

Lisensnr. 241823
Sertifikat nr. 1638

Dette gjør Sit for å motarbeide matsvinn

Siden høsten 2016 har Sit innført buffet i kantinene sine. Dette ble gjort som et tiltak for å redusere matsvinnet. Nå kommer de med nye tiltak.

TEKST: Peter-André Hegg, Jarl Bernhard Berg Kjølseth | FOTO: Kristian Arnesen Jenshaug

– Det har vært veldig vellykket. Kundene forsyner seg med det de vil ha og prisingen er blitt mer rettferdig, sier direktør for campustjenester Espen Holm ved Sit.

En større valgfrihet i porsjonsstørrelse og sammensetning har gitt positive resultater med tanke på matsvinn. Holm forteller om at disse tiltakene virker å gi resultater.

– Studentene kaster nesten ikke noe mat nå, og det har blitt en vesentlig reduksjon i avfallet fra studentene. Dette i forhold til da det var gitte størrelser på varmmaten.

Totalt sett er det dermed langt mindre matavfall enn før buffeten ble innført fra både Sit og kundene.

– I dag når jeg spiser i kantina selv, ser jeg opp i matsøpla, og det er knapt nok mat som blir kasta. Sammenlignet med før tiltaket er det en vesentlig reduksjon, sier han.

Skal innføre Verdimat

Sit skal nå begynne å samarbeide med grossistselskapet Verdimat. Selskapet har som mål å bidra til redusert matsvinn ved å benytte overskuddsproduksjonen hos produsenter og grossister. Dette selges videre til aktører innen dagligvare, storhusholdning og servicehandel. Holm forteller at samarbeidet ikke har blitt satt i system ennå, men at de er i gang, og at det kommer til å bli etablert i løpet av det neste halvåret.

– Verdimat er et skritt i retningen for å ivareta forskriftene ved matsikkerhet, altså trygg og god mat, påpeker Holm.

Noe av ideen er å ta inn mat som ellers hadde blitt kasta.

Holm informerer at intensjonen med denne samarbeidsavtalen er å øke bevisstheten rundt

fornuftig bruk av mat, samtidig som bransjens totale svinn skal reduseres. Det skal gjøres ved samarbeid mellom kunde og leverandør, reduserte priser og effektiv logistikk som skal skape merverdi.

Følger ikke i Oslos fotspor

Studentsamskipnaden i Oslo har innført noe som heter Kutt Gourmet på UiO og Oslomet. Konseptet går ut på at gourmetmat som egentlig skulle blitt kastet, brukes til lunsj for studentene. Kutt Gourmet er et utsalgssted for dette.

Holm synes ideen er god, men kommer ikke til å innføre det ved Sits kantiner i denne omgang. Det ser heller ikke ut til at det blir innført noe tilsvarende i nærliggende framtid.

– Det viktigste er å få ned matsvinnet, ved hjelp av de grepene vi allerede har gjort, sier Holm, som mener matsvinn generelt er et stort problem.

Han fortsetter med å si at dette ikke bare gjelder for Sit i seg selv, men også samfunnet i sin helhet.

– Det kastes for mye mat i alle ledd, fra bonde til forbruker. Verdimat er et eksempel på å få redusert dette.

Porsjon eller buffet

Eirin Marie Skjøndal Bar er førsteamanuensis ved instituttet for bioteknologi og matvitenskap ved NTNU. På spørsmål om hva buffet kan ha å si for matsvinn svarer hun at det kommer an på ulike ting.

– Det spørs for eksempel om buffeten består av matrester fra tidligere i uka, da er det positivt.

Skjøndal Bar forteller at hun ikke kjenner til tall fra forskning som viser hvorvidt det er best med fast porsjon eller buffet, men hun ser

potensielle goder ved buffet.

– Det forutsetter at studentene bare forsyner seg med det de vil ha og ikke får med ting de ikke liker. Det vil være lettere å tilpasse eget diettbehov og ønske, så det kan peke i en positiv retning.

– Viktig at Sit jobber for å redusere matsvinn

Som kundemasse har studentene makt. Det studentene etterspør vil Sit tilby, kan Holm fortelle. Et økt fokus på miljø fra studentenes side vil kunne føre til et økt fokus på miljø fra Sits side.

I sentralbygget på Gløshaugen sitter studentene Magnus Myrmo Osberg og Karoline Velsvik Berge. De kan begge fortelle at det er av betydning at Sit jobber for å redusere matsvinn, men Karoline føyer til at det ikke er like synlig overalt.

– Det er mer synlige tiltak i kiosken på grunn av varer med nedsatt pris.

Som svar på at buffet er et slik tiltak svarer Myrmo Osberg at det kanskje sier noe om at veldig mye mat ble kastet før. Han foreslår at Sit også kunne tatt i bruk appen Too Good To Go. Appen gjør det mulig for matbransjen å selge overskuddsmat i stedet for å kaste den.

– Jeg hadde kjøpt mer mat da, sier han.

Ifølge Holm er det per nå gjort en vurdering fra Sits side om at de ikke skal selge mat via appen Too Good To Go.

Også i intervjuet med Skjøndal Bar kommer appen opp som tema. Appen og det å kunne ha restemat i buffeten er hennes forslag til mulige tiltak for å redusere matsvinnet ytterligere.

– Kanskje kunne de tilby salg via Too Good To Go eller hatt en lignende løsning for studentene. **UD**

Vi trenger kommunisme i kantina, nå!

Sit burde bruke et par kroner av millionoverskuddet sitt på billigere mat til folket.

KOMMENTAR

LARS NORD HOLMER

Journalist

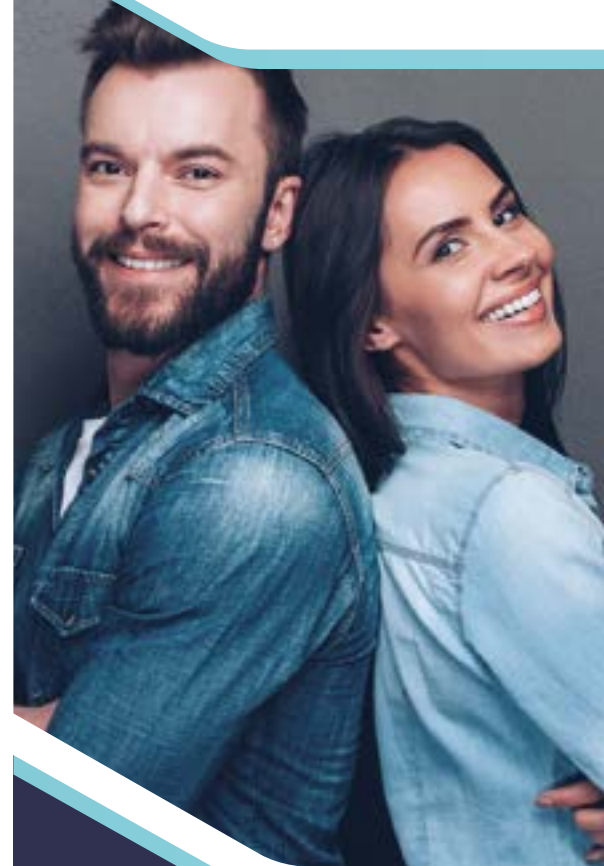
Når rike onkel Pengesekker Knut Solberg, administrerende direktør for Studentsamskipnaden i Trondheim, Gjøvik og Ålesund, skal kose seg på kvelden tar han seg et glass med Château Pétrus, mens han sakte synker ned i et badekar fylt med blodpengene fra Sit-kantinens overskudd. Samtidig sitter det studenter i muggbefengte og dårlig luftede lesesaler rundt om på NTNU og sulter. Det er en stor sosial urett at fattige studenter må betale blodpriser for mat når de er på campus. Denne umoralske utpressingen er helt og alene Sit sin skyld, og kunne vært avverget dersom ledelsen hadde hatt et snev av solidaritet i systemet sitt.

Studentsamskipnaden kunne nylig melde at de hadde et overskudd på svimlende 62 millioner kroner i 2017, og at 43 av disse millionene skal gå tilbake til studentene gjennom oppussing av bygg og andre velferdstilbud til studentene. Jeg synes så klart at det er både viktig og greit at Sit går med overskudd, men det må da for faen ikke være nødvendig å heve prisene på de mest populære mattilbudene deres når overskuddet er så stort? De sier at de ønsker å gi overskuddet tilbake til studentene, og da ville det ha vært et stort skritt framover for studentvelferden om studentene fikk billigere tilgang på god og sunn mat. Dette kan bare skje dersom monopolistene senker prisene på mattilbudene sine!

Jeg skjønner godt at mange av Gløshaugens linjeforeninger har gjort sjakktrekket å hore ut medlemmene sine til kapitalistvinenes «bedriftspresentasjoner», eller gratis middager om du vil. Jeg skjønner dem godt, hadde jeg studert noe samfunnsnyttig hadde jeg gjort det selv. For det er sørgelig å måtte betale 54 spenn for et tørt rundstykke med slapp laks i en kantine som er som tatt ut fra George Orwells dystopiske bok *1984*. Dersom pampene i Sit-styret faktisk hadde brydd seg om de undermenneskelige studentene, så hadde de kanskje hatt selvinnsikt nok til å innse at det ikke er så kult å ta ut millionlønninger når man er i den såkalte velferdsbransjen. Spesielt når de ikke har gitt studentene et ordentlig velferdstilbud først.

Og helt ærlig, så tror jeg at et bedre mattilbud kunne økt både studentenes helse og trivsel. Et sunt og variert kosthold er viktig for å kunne prestere akademisk. Selv om alle selvfølgelig har et eget ansvar over hva de dytter i seg, så bør Sit legge opp til at kantinene deres har rimelige tilbud. Da vil det bli lettere for studentene å spise variert og sunt i løpet av studietiden. Derfor mener jeg at en mulig løsning på problemet kunne vært om Sit tok en liten slump penger ut av det enorme overskuddet sitt, og brukte det til å senke prisene i kantinene sine.

Jeg tror ikke at det er et veldig radikalt forslag å subsidiere matprisene på campusene. Det er også lett å se at det er gjennomførbart, ettersom at Stortinget har subsidiert sine egne kantiner, og dermed klarer å tilby langt lavere priser enn det Sit gjør. Men kunne det egentlig vært en løsning som er mulig å få til i Trondheim, eller er subsidiering av mat en løsning som bare passer for sossen og eliten?

VÅRRENGJØRING FOR TENNENE

Møt våren med et smil. Hos ORIS Dental Trondheim får alle studenter tilbud på undersøkelse med røntgen og tannrens til **kun 450 kroner** (normalpris: 1240,- kr).

En liten hvit fylling koster **kr. 300,-** (førpris 700 kroner). I tillegg gis det **10 prosent rabatt** på alle andre tjenester for studenter. Det er en god smildeal!

Bestill time på Telefon:

73 99 19 99 eller oris-trondheim.no

ORIS Dental Trondheim er en av Trondheims største tannklinikker, og er Norges eneste tannlege med 3 ISO-sertifikater. Hos oss får du høy faglige kompetanse, og moderne behandlingsmetoder som benytter nytt utstyr som er dokumentert å kunne bedre kvaliteten på behandlingen.

Vi holder til på Trondheim Torg, i Kongens gate 11.

 www.oris-trondheim.no

 [Følg oss på Facebook](#)

Strykkarakter i kildesortering

Verken på NTNU eller BI er plastsortering lett tilgjengelig. De vet ikke hvordan de skal lære opp studentene.

TEKST: Sandra Holst | FOTO: Lea Roppen Kielland

NTNU ønsker å stå fram som et forbilde når det kommer til miljø. I perioden 2011-2020 har NTNU en ambisjon om å minske sitt klimafotavtrykk betraktelig. I dag er mange av produktene i kioskene og kantinene på campusene pakket inn i plastemballasje. Miljømålene, som ligger tilgjengelig på NTNUs hjemmeside, sier at avfallssortering på campusene skal økes til 85 prosent innen 2020W. I dag ligger denne på 50 prosent. BI setter sorteringskravet til 70 prosent i nytt bygg, men har begrensede muligheter til avfallssortering i dag.

Joanna Svärd, leder for Framtiden i våre hendes studentlag i Trondheim, lurar på hvorfor det ikke er bedre tilrettelagt for plastsortering på campusene i dag.

– Jeg har inntrykk av at studenter gjerne vil sortere plastavfallet sitt.

Skitten plast

I september 2013 ble et pilotprosjekt satt i gang i Kjelhuset på Gløshaugen, hvor fire forskjellige sorteringsfraksjoner ble satt opp. Blant dem ruvet en fraksjon for plast. Da pilotprosjektet var avsluttet i juni 2014 ble plastfraksjonene kun videreført enkelte steder med vaskemuligheter. Disse blir nøye overvåket for å se om det blir endring i renhetsgraden, da dette er viktig for sorteringen.

– Problemet var at plasten som ble kastet ikke var ren. Derfor er det ikke sorteringsdunker for plast ute i alle fellesområder, sier Karlseng.

I driftsavdelingen jobber Karlseng mye sammen med transportansvarlig Ragnar Hellan for å legge til rette for at NTNU skal nå klimamålet innen 2020. Begge er enige om at plast må sorteres. Hellan forklarer at det som kildesorteres må være rent, hvis ikke vil det havne i restavfallet. Studentene er ikke er flinke nok til å vaske plast og fjerne mat fra papiravfall. Han trekker fram et eksempel om pizzastykker som har blitt liggende i pizzaeskene da de havnet i papiersorteringen. Blandes mat sammen med for eksempel papp eller plast vil sorteringen være forgjeves.

Svärd har forståelse for at rengjøring av plasten kan være en utfordring, men mener det finnes løsninger.

– Man kan markere miljøstasjoner med informasjon om rengjøring av plast. Det skal også sies at det finnes mye emballasje som ikke er nær mat og kan resirkuleres uten å måtte vaskes først.

Miljø foran alt

Driftsavdelingen ved NTNU jobber for å finne miljøvennlige løsninger. Noe som skiller dem fra andre utdanningsinstitusjoner er egne avfallsbiler, som gir dem mulighet til å følge med på hvor det som kastes havner. Hellan forteller engasjert om hva som er fordelene med dette.

– Avfallsbilene har eget måleutstyr som gir oss oversikt over hvor mye og hva slags avfall vi produserer på campusene. Måleutstyret hjelper oss med å lage en statistikk over det vi kaster, sier han.

De ønsker at alle som beveger seg innenfor NTNUs dører skal få innblikk i dette. Derfor har de invitert Junior Consulting, et

rådgivningsselskap drevet av NTNU-studenter, til å hjelpe dem med tall og målinger rundt avfallet NTNU produserer. Målet er at informasjon om universitetets progresjon på miljøfronten vil være synlig på skjermer rundt om i universitetsbyggene i fremtiden. Hellan tror dette vil føre til et større engasjement blant studenter og ansatte når det kommer til å sortere avfallet sitt riktig.

Informasjonen om hvordan plast skal sorteres er enda ikke god nok. Likevel er det ikke helt umulig å sortere plastemballasjen rundt mellommåltidet du kjøpte i Sit-kiosken på NTNU. Det er nemlig mulig å få en egen plastsorteringsdunk på lesesalen om man spør vaktmesteren. Dette er løsningen akkurat nå. Karlseng informerer om at muligheten for å sortere rengjort plast vil komme i løpet av året.

– Vi har fått flere henvendelser fra studenter som ønsker flere sorteringsmuligheter og mindre emballasje, dette er vi veldig glad for. Miljø skal gå foran alt. Vi skal være et grønt universitet. Om det koster oss mer økonomisk å velge miljøvennlig, vil vi likevel gjøre det, avslutter Karlseng.

Studentene har lite plast

Heller ikke på Handelshøyskolen BIs fellesområder er det noen tegn til plastsorteringsdunker.

Aunaas og Hanne Vetaas, begge rådgivere ved BI, sier likevel at handelshøyskolen er en miljøskole. BI har lagt miljøfokusert sitt på lavere papirbruk via digitalisering og miljøsertifisering av det framtidige campuset. Når det kommer til avfallssortering ligger også deres utfordring i hvordan miljøstasjoner skal markeres.

– Vi må finne en metode for å informere studentene og få til en dialog, sier Marius Aunaas, rådgiver ved BI Trondheim.

I lokalene de befinner seg i nå har BI lite styring på avfallssortering, da de leier lokaler i et bygg hvor flere bedrifter holder til. Etter sommeren vil BI flytte inn i et nytt bygg drøye 450 meter unna der de holder til i dag. Det nye bygget omtales som et miljøhus, og vil ha et sorteringskrav på over 70 prosent.

– Med et nytt bygg med egen identitet vil nok både studenter og ansatte føle et større eierskap, sier Vetaas.

Begge ser for seg at miljøengasjementet på campus vil vokse i det nye bygget etter sommeren. Så langt er det ikke kommet så mange innvendinger fra studenter når det kommer til avfall og forbruk på campus, men dette kan endre seg når BI får en mer markert tilhørighet i det nye bygget, mener Aunaas og Vetaas.

– Så langt har vi ikke planlagt egen plastfraksjon i bygget. Det er fordi vi av erfaring ser at studentene har lite plast, informerer Vetaas.

Plastsortering er likevel ikke fraværende, verken i dag eller etter sommeren i nytt bygg. Avfallsrommet er utstyrt med plastsortering, og alt BI tar inn selv av plast skal resirkuleres, uten unntak. Det vil også gjøres stikkprøver i løpet av neste semester hvor de vil få en oversikt over hva som blir kastet. Om det viser seg at en utvidet plastsortering er nødvendig, vil de ta tak i det da.

En felles problemstilling for NTNU og BI er hvordan informasjon om avfallssortering skal formidles. Utfordringen ligger i hvordan rengjøring og sortering skal bli en vane for studenter og ansatte. **UD**

pedagogstudentene www.pedstud.no

Whaaaat?! ER DET GRATIS?

Skal du bli lærer i skole eller barnehage? Da kan du bli medlem av Pedagogstudentene – helt gratis! Som medlem kan du få hjelp og veiledning, mulighet til å tegne Norges beste studentforsikring, blir en del av et faglig og sosialt nettverk, gratis fagtidsskrift og mye mer. Hva venter du på?

Send PS Til 02014

Som medlem i Pedagogstudentene får du:

- Gratis medlemskap
- Råd og veiledning om du trenger hjelp
- Mulighet for å tegne Norges beste studentforsikring
- Flere aktuelle fagtidsskrift
- Invitasjoner til kurs og konferanser, lokalt og nasjonalt
- Det første året i Utdanningsforbundet gratis
- Benyttelse av medlemstilbudene til Utdanningsforbundet
- Muligheten til å påvirke din egen studietid og fremtidens lærerutdanning
- Du blir del av et fellesskap og nettverk av framtidige lærere
- Du får den ultimate lærersekken med superlærer t-skjorten

Skismøringens giftige verden

Studier viser at fluorkarboner fra skismøring er miljøgiftige, og kan gi lever- og fosterskader, svekket immunforsvar og muligens kreft.

TEKST: Sofie Flølo Dyrstad, Edvart Solberg Svingen | FOTO: Michael Schult Ulriksen

Forrige måned stod 350 skiløpere i smøreteltet i Granåsen før Skandinavisk Cup i langrenn. I teltet ble det smurt et stort antall skipar med fluorkarboner, et stoff som både er helsefarlig og miljøskadelig. Fluorkrystallene legger seg som en hvit sky i lufta og snakkingen er begrenset da nesten samtlige har maske for å beskytte seg mot det giftige stoffet. Inne i teltet får man beskjed om at her må man fort inn og ut, om ikke er det skadelig for helsen. Framtiden i våre hender ser for seg en fluorfri framtid i skisporet. Er dette egentlig mulig?

Fluor er fart

Merker som Swix tjener i dag gode penger på miljøgiftig skismøring. Smøring med fluorkarboner gir bedre glid, men til gjengjeld utsettes de som arbeider i smøreboden, sportsbutikkene, eller fabrikkene for giftige avgasser. Smøresjef Knut Nystad for Norges Skiforbund, er klar over farene ved bruk av denne typen smøring, men har ikke funnet en miljøvennlig smøring som er konkurransedyktig. Det sier Erlend Sverdrup fra NTNUI Langrenn seg enig i.

– Det går ikke fort nok uten fluor. Man må ha fluor.

I likheten med andre er Sverdrup klar over ulempene ved bruk av fluor, og forteller om da han preppet ski før Vasaloppet i år.

– Jeg bor i et kollektiv og smører i en liten kjellerbod. Jeg har ikke avtrekk slik som smøretrailerene og smørebodene har. Fluorpulveret som man legger på slutten og brenner inn, avgir veldig mye røyk. Røyken er jo bevist helseskadelig, så jeg måtte ut på gangen, trekke pusten, også gå inn å varme inn skiene.

Avhengig av smøring

Til tross for disse farene er få skiløpere i toppen villige til å legge bort den miljøfarlige smøringen.

– Det er ekstremt viktig med smøring. Det er ikke annet å si. Mange i NTNUI Langrenn er på et såpass høyt nivå at de kan henge med i teten, sier leder, Jørund Vala, av NTNUI Langrenn.

Sverdrup legger til at etter mange timer trening, innsats og dedikasjon er han ikke så prinsippfast at han er villig til å ha

dårligere ski enn motstanderne sine. Fluor er vannavvisende, noe som gjør at skiene glir bedre, ifølge forskning.no.

– Jeg vil argumentere for at det vil være ekstremt vanskelig å kjempe i toppen uten fluorholdig smøring med tanke på at alle andre bruker det. Det norske landslaget kan ikke dominere som vi gjør uten fluor, sier Knut Nystad.

Påvist kreft fra smøring

Framtiden i våre hender vil på den andre siden fjerne alt av denne typen smøring. Anja Bakken Riise sier at studier viser at miljøgiftige fluorkarboner (PFAS) hos pattedyr kan gi lever- og fosterskader, svekket immunforsvar, og kanskje også kreft. Selv om vi ikke trenger å være bekymret for enkeltprodukter, bør vi være bekymret for den totale mengden miljøgifter som hoper seg opp i naturen over tid, mener Riise. Elise Langkaas, Erlend Sverdrup og Jørund Vala kjenner alle noen rammet av bivirkninger fra fluorkarbon.

– En dame i lokalmiljøet døde av kreft i nyre, og legene var nesten helt sikre på at det skyldtes smøring, sier Langkaas.

Sverdrups barndomstrener har fått påvist leverskader som følge av fluorkarbon, mens Vala kjenner en smører som merker godt på kroppen at han har pustet inn røyken fra fluor. At fluorkarbon kan føre til kreft er Swix-sjefen Tomas Holmestad uenig i. I en mail til Under Dusken sier han at forskning ikke har påvist noen sammenheng mellom kreftfare og produkter med teknologi basert på «Future cera» teknologien, som er Swixs egen produksjonsteknologi når det kommer til fluor. Holmestad mener at denne produksjonsteknologien er et steg i en mer bærekraftig smøring.

– Problemet er at Swix bare erstatter enkelte fluorkarboner, med andre ukjente fluorkarboner. Vi mener dette er et blindspor. Smøreprodusenter som Swix og Rode bør kutte all bruk av fluorkarboner i skismøring, og erstatte dem med nedbrytbare stoffer, sier Riise.

Ikke et vanlig problem

De store selskapene er uenige om smøring som inneholder fluorkarbon skal bli forbudt eller ikke. Marcus Braathen fra NTNUI Langrenn

håper på at det kommer en framtid med fluorfri smøring, men mener at da produktene må bli såpass gode at de utkonkurrerer fluor. Sverdrup oppfordrer alle til å bruke mest mulig CH6, ettersom dette er fluorfritt, og han vil gjerne at studentene ved NTNU skal gå mer på ski. For det er nemlig ikke slik at all smøringen man går med er fluorholdig og kreftframkallende.

– Mesteparten av tiden går man med fluorfri smøring, sier han, og påpeker at det er sjeldent NTNUI-utøvere og turgåere bruker fluor.

Han poengterer også at de bruker det kun i viktige løp, som er rundt tre ganger i sesongen.

HMS i fokus

Til tross for at skiløperne i NTNUI kun bruker fluor noen få ganger i løpet av en sesong har de fokus på helsen de få gangene de faktisk bruker det. Samtlige av de fire vi intervjuet tar visse forholdsregler når de smører. Enten det er å holde pusten, eller å bruke maske. Knut Nystad påpeker også dette blant smørerne i toppen.

– Vi har investert i vår smøretrailer nettopp grunnet HMS. Det er for oss prioritert nummer én. Vi bruker hele tiden luftmålinger av vårt arbeidsmiljø for å dokumentere at våre HMS-tiltak er i henhold til de kravene som foreligger, påpeker smøresjefen.

SPORTSREDAKSJONEN GIR GULLBALL TIL:

Davide Astori: Den 31 år gamle Italienske midtstopperen gikk dessverre bort for noen uker siden. Noen vil kanskje mene det er feil å hedre noen for å miste livet, men vi velger å hedre en god fotballspiller og ikke minst et utrolig godt menneske (om vi skal høre på hans kolleger). Astori var ifølge hans lagkamerater ikke bare en utrolig god, klassisk stopper, men også en leder og kamerat. Italieneren var kaptein på Firenze-klubben Fiorentina, som nå har pensjonert draktnummer 13, samtidig som de har gitt Astori en evig kontrakt hvor pengene vil gå til hans kone og to år gamle datter. Vi tar av oss hatten for Fiorentina og hedrer Davide Astori. Hvil i fred.

Fluorfri framtid

I følge Swix jobbes det aktivt for å finne fluorfrie løsninger og de investerer betydelige midler i dette, men noen er lei av å vente. Holmen IF startet i 2017 kampanjen «Tøffest uten fluor» hvor de oppfordrer smørerne om å ikke benytte seg av fluor. Mange juniorrenn i Bærumsområdet har i det siste støttet denne kampanjen.

– Det er umulig å få sjekket om utøverne bruker fluor, så det er jo mer moralsk, sier Elise Langkaas, samtidig som hun oppfordrer alle til å bruke så lite fluor som mulig.

NTNUI Langrenn har ikke noen slik kampanje, da det ikke er noe fluorbruk på deres arrangementer.

– En slik kampanje er ikke nødvendig nå. Det er ingen i vår gruppe som verken har tid eller økonomi til å legge fluor på slike lavterskelrenn som vi har, sier leder Jørund Vala.

Det er ingen tvil om at det er en enighet blant landets langrennsløpere og smører vedrørende smøring: Framtiden skal være fluorfri. Samtidig er det viktigst for utøverne at det går fort på ski, og som det er i dag er det dessverre slik at fluor er fart. I mellomtiden bør man gjøre som smøresjef Knut Nystad sier:

– Man behøver ikke fluorholdige smøringer for å få en flott skiopplevelse. Folk flest bør velge andre alternativer. **UD**

FLOMLYS:

Mer sport hører du på Flomlys på Radio Revolt, søndager kl. 16.00. Vi belyser idrettens morsomme og noen ganger sære sider. Du finner oss på DAB, radiorevolt.no og Spotify.

SKISMØRNING

- Fluorgifter finnes i alt fra barneklær, til kosmetikk og skismøring.

- Visse typer smøring inneholder miljøgiftige fluorkarboner som er både helsefarlig og miljøfarlig. Denne smøringen er merket med 100 prosent fluorkarbon.

- Fluorkarbon er umulig å bryte ned i naturen.

- For tiden er det ingen smøring som kan konkurrere med fluorholdig smøring, når det kommer til fart.

SPORTSREDAKSJONEN GIR RØDT KORT TIL:

Fotballens heng til sorg: Dette er muligens det mest kontroversielle røde kortet vi kommer til å gi. Må virkelig dødsfall på dødsfall markeres på fotballbaner? En politimann døde i opptøyer i forbindelse med en fotballkamp, en supporter døde plutselig i en alder av 34, en fotballspiller døde kvelden før kamp. Dette markeres med å avlyse serierunder, et minutt stillhet/applaus før kamp og/eller et bilde på storskjemen i det 34. minutt med medfølgende applaus. Fred være med de avdøde, men skal fotballen være en arena for markering av denne sorgen? Mye bedre med en gullball fra oss.

Team Sky: I sportsverdenens kanskje mest etiske idrett trækker sykkelaget ganske så langt over den etiske linjen. Dopinganklage etter dopinganklage gjør at Team Sky har mye å svare for. Vi venter i spenning. Ikke hold tilbake på sannheten denne gangen da, Wiggins!

Sukkerstopp for sukkertopp

Det var like umulig for meg å kutte ut sukker, som det var for Frodo å kaste ringen i vulkanens dyp.

TEKST: Linn Victoria Brekke | FOTO: Mari Haugan

Det var en impulsiv avgjørelse, en sukkerelskers overmod, og kanskje skulle det også bli min undergang. Du har nok hørt det hundre tusen ganger, det gamle ordtaket; «Nysgjerrigheten drepte katten». Det har jeg, men det var ikke før denne impulsive avgjørelsen at jeg riktig forsto meningen med det.

Nå er jeg kanskje litt vel dramatisk, jeg er fortsatt i live, så verdens undergang var det ikke.

«Lille Sukkertopp»

Da jeg var liten var det nettopp «lille sukkertopp» jeg ble kalt av min mor. I ettertid har jeg ofte tenkt at det ikke er tilfeldig at jeg har vokst opp med en enorm kjærlighet for alt søtt. Du vet det barnet som ble tatt med hånda i smågodt-hylla på butikken? Det var meg det.

20 år senere satt jeg altså der en dag og leste en blogg om noen som hadde bestemt seg for å

kutte ut sukker, og jeg tenkte: «hvor vanskelig kan det være». Det skal jeg si deg, det var vanskeligere enn det var for Charlie å finne en gullbillett til Willy Wonkas sjokoladefabrikk.

Det ble raskt klart at denne lille sukkertoppen hadde tatt seg vann over hodet, og enda verre skulle det bli.

Godterimonsteret truer

Den første dagen begynte greit - den første halvtimen. Så skulle jeg spise frokost med en kopp te ved siden av. Det er vel ikke så ille, tenker du kanskje. Man trenger jo ikke sukker i teen. Det er sant nok det, men ikke hvis du er det type mennesket som drikker engelsk frokost-te. Da skal man ha i tre teskjeer sukker og en skvett med melk, og hvis du ikke visste det så er det sukker i melk også.

Dette var bare en av mange ting jeg måtte gi opp i de ukene som fulgte. Allerede på dag tre hadde jeg en forestilling av meg selv sittende i midtgangen på butikken foran sjokoladehylla, ansiktet heldekket av sjokolade og ti tomme 150 grams platepapir liggende rundt meg.

Nå skal det sies at etter de tre første dagene var overstått begynte ting å jevne seg litt ut. Likevel, det tok ikke lang tid før jeg møtte på hinder etter hinder i min eventyrlige ferd med mål om å holde meg unna den store skurken.

Ingen dans på roser

Mitt eventyr var verken fylt med trollmenn, drager eller orker, men det var ingen dans på roser heller. Lavt energinivå, dårlig nattesøvn og nedsatt fokus, var noen av de mest umiddelbare tingene jeg opplevde.

Klinisk ernæringsfysiolog, Siren Nymo, ved institutt for klinisk og molekylær medisin ved NTNU, forklarer at dette handler mye om totalinntaket av karbohydrater og andre viktige næringsstoffer.

– Hvis man slutter å spise sukker øker man normalt inntaket av andre viktige næringsstoffer som har en bedre påvirkning på blodsukkeret, også i forhold til magetarmsystemet. Hvis man spiser komplekse karbohydrater, vil dette virke bedre på magetarmsystemet og gi energi som varer lenger.

Med tanke på min lave energi spiste jeg tydeligvis for lite komplekse karbohydrater. Det var derimot en positiv ting som kom ut av

det, den overraskende store vektnedgangen. På de tre ukene jeg «levde sukkerfritt», gikk jeg ned en plass mellom 3,5 og fire kilo, og Nymo forklarer at dette vil skje automatisk når man kutter sukkerinntaket og ikke erstatter dette med annen energi.

– Kutter man ned på karbohydratinntaket vil lagrene med karbohydrater i musklene reduseres og dermed også gi tap av vann. Dette gir vektreduksjon de første ukene ved karbohydratredusert kost.

– Én og en halv uke var tiden det tok før jeg satt i sofaen til mor og far og trykte is ned i halsen.

Bedre føre var, enn etter snar

Å unngå alt med tilsatt sukker i var målet. Problemet var at til å begynne med visste jeg ikke hva som var «greit» og «ugreit» sukker. Sukker som man naturlig finner i visse matprodukter måtte vel være greit.

Hvis man først skal legge om kostholdet på en slik måte at man ikke spiser sukker, har du noen tips til hvordan gjøre dette enklest mulig? spurte

jeg Nymo (vel og merke etter eksperimentet var fullført).

– Sukker fra naturlige meieriprodukter (laktose) og frukt regnes som naturlig sukker som i tillegg bidrar til viktige næringsstoffer. Bruk av ren fruktose som søtning anbefales ikke, fordi det lett tas opp i blodbanen og kan medføre fettlever.

Videre anbefaler hun å spise mer rent kjøtt, fjærkre, fisk og grovkarbo, samtidig som hun poengterer at det å lage mat fra bunnen vil bidra til et kosthold uten tilsatt sukker.

I mitt tilfelle var jeg så usikker på hva jeg kunne og ikke kunne spise, at jeg spiste veldig mye mindre og det ble mye av det samme. Noe som igjen ikke førte til et sunt kosthold. Jeg burde kanskje gjort litt bedre undersøkelser først.

Knekken kom, jeg aksepterer min dom

Det var ununngåelig, allerede fra dag én visste jeg at jeg kom til å knekke. Jeg overbeviste meg selv om at jeg skulle klare det, men det hele var en løgn.

Én og en halv uke var tiden det tok før jeg satt der i sofaen til mor og far og trykte is ned halsen. Til mitt forsvar så hadde jeg sår hals, og det å spise is kjøler ned halsen.

Etter den første knekken ble det enda vanskeligere å holde meg unna sukkeret, og det skjedde igjen... og igjen... og igjen. Én dag her uten sukker, og én dag der uten sukker, men helt ærlig var jeg ikke i nærheten av tre hele uker. For å si det slik, hadde jeg vært Frodo og sukkeret ringen, så hadde jeg aldri kommet meg til Mordor. Frodo hadde i hvert fall Sam til å trekke ham vekk fra mørket, mens alt jeg hadde var en haug med Gollumer (mine såkalte venner), som gjorde det de kunne for å sabotere min heroiske reise.

Tre uker, utallige knekker, og konklusjonen er åpenbar: Jeg er et svakt, svakt menneske. **UD**

Kvinner i den akademiske verden

Kvinneandelen ved NTNU, både blant studenter og ansatte har økt de siste årene. Hvor skjer økningen, og finnes det områder hvor det går motsatt vei?

TEKST: Britta Benz | ILLUSTRASJON: Pernille Grimsrud

NTNU hadde i fjor en kvinnelig professorandel på 24,6 prosent, og omtrent like mange kvinnelige studenter som mannlige studenter. Kvinneandelen både blant studenter og i lærerstillinger er lavere på Gløshaugen enn på de fleste andre av NTNUs campus.

– Tekniske fag har kanskje gjennomgått den raskeste økningen i antall kvinnelige ansatte, men de har også hatt det dårligste utgangspunktet, forteller professor Ida Bull ved NTNUs institutt for historiske studier.

Hun påpeker videre at de fleste akademiske fagene tidligere hadde få kvinner. Samfunnsvitenskapelige fag, som i større grad har flere kvinner enn teknologifag, hadde lenge en stor overvekt av menn i professor og amanuensisstillinger, og fortsatt i dag er kvinner for det meste i mindretall.

I løpet av de siste ti årene (2007-2017) har kvinneandelen i professorater økt med 9,7 prosent, førsteamanuensisstillinger med 5,5 prosent, og stipendiatstillinger med 4,1 prosent ifølge database for statistikk om høgre utdanning, DBH.

Få kvinner velger en videre karriere innen akademika

Selv om antall kvinner på stipendiat og postdoktorstillinger har økt de siste årene, så har ikke kvinneandelen på professor og amanuensisnivået gjenspeilet dette antallet.

– Dette er en langsom prosess, men sett over en tiårsperiode har det skjedd en endring. Skal vi lykkes videre må vi jobbe aktivt med rekrutteringsprosessen, forteller prorektor for utdanning, Anne Borg, ved NTNU.

Videre peker hun på at en kan søke spesifikt etter potensielle kvinnelige kandidater og oppmuntre dem til å søke, selv om ansettelse går etter kvalifikasjoner. En vanlig misoppfatning er at en økning kvinnelige studenter og stipendiater innenfor professor-, amanuensisstilling og andre stillinger høyere oppe i systemet etter noen år.

– Mange tror at når tiden går, og det blir flere kvinner på lavere nivåer, så vil flere kvinner stige opp i gradene i det akademiske hierarkiet, men det er ingen automatikk i dette, utdyper Bull.

Kvinner forsvinner i større grad ut i andre jobber etter endt master, enn å begynne på en karriere innen akademia. Blant teknologiske og naturvitenskapelige fagområder skyldes dette delvis at de er veldig attraktive for bedrifter, som gjerne også vil øke sin kvinneandel.

For alle fagområder så er veien til en akademisk karriere også mer usikker enn andre veier.

– Det er ikke nødvendigvis en enkel karrierevei. En doktorgrad gir ingen garanti om en fast stilling, i industrien har en kanskje flere muligheter, understreker Borg, og legger til at det er nødvendig med en bevisst holdning til promotering og rekruttering på ulike nivå for at flere skal ønske å gå denne veien.

Blant internasjonale søkere på stipendiater er kvinneandelen enda lavere enn blant norske søkere, noe som også bidrar til en lavere kvinneandel totalt sett.

Fag med lav mannsandel

Selv om det ikke gjenspeiles på professor- og amanuensisnivå, ligger andelen kvinnelige studenter høyere i fag som medisin, sykepleie og psykologi. Spesielt medisin har hatt en svært hurtig økning i kvinneandel: I 1997 var det flere mannlige studenter enn kvinnelige. Sykepleie har stabilt hatt en mannsandel på rundt ti prosent de siste 20 årene (1997-2017) ifølge DBH. Der har det vært et stort fokus på bruke rekrutteringskampanjer for å i større grad tiltrekke menn.

– I lovverket har det tidligere bare vært positiv diskriminering for jenter. Det er en rekke krav som må oppfylles før Kunnskapsdepartementet tillater innføring av tilleggspoeng for underrepresentert kjønn, sier Anne Borg. **UD**

De fem områdene med størst økning av kvinnelige studenter de siste 20 årene (1997-2017):

1. Maritim utdanning (nesten 25 prosent).
2. Medisin (cirka 22 prosent).
3. Teknologi (cirka 13 prosent).
4. Psykologi (rett under 10 prosent).
5. Ingeniørutdanning (cirka 8 prosent).

De fem områdene med størst økning av mannlige studenter de siste 20 årene (1997-2017):

1. Matematikk-naturvitenskapelige fag (rett over 9 prosent).
2. Audiografutdanning (rett over 9 prosent).
3. Ergoterapeututdanning (rett over 7 prosent).
4. Samfunnsvitenskap (cirka 4,5 prosent).
5. Bioingeniørutdanning (cirka 4,5 prosent).

Noen NTNU-pionerer

Kari Hag

Kari Hag, professor emerita ved NTNUs institutt for matematiske fag, er et kjent navn innen det norske matematikk miljøet. Hun har i løpet av sin karriere vært spesielt opptatt av utdanning, og jobbet aktivt med likestilling opp gjennom årene. I 2000 mottok hun likestillingsprisen for sin store innsats og kompetanse for å rekruttere jenter innenfor fag de er underrepresentert i. Hun har også vært veldig aktiv i å få til jentedagen ved NTH/NTNU.

FOTO: NTNU

Synnøve Liaaen Jensen

Professor emeritus, Synnøve Liaaen Jensen, ved NTNUs institutt for kjemi, er minst like kjent for sin faglige dyktighet og pedagogiske evner, som hun er for å ha blitt NTHs første kvinnelige professor, og den første kvinnen i Norge som tok dr.techn. graden i 1963. Fagfeltet hennes er organisk kjemi, og hennes arbeid har resultert i en rekke tildelelser og utmerkelser. Som forsker har hun vært en rollemodell for begge kjønn, og en pioner for kvinner innen tekniske og naturvitenskapelige fag.

FOTO: NTNU

Idun Reiten

Professor emerita, Idun Reiten ved NTNUs institutt for matematiske fag regnes som en av Norges fremste matematikere gjennom tidene. Fagfeltet hennes er innen algebra der hun har hatt et spesielt fokus på representasjonsteorien i algebraer. Reiten er en av NTNUs mest internasjonalt anerkjente matematikere, innen et fagfelt med få kvinner, både tidligere og nå. I 1982 ble hun, som første nordiske kvinne, professor i matematikk.

FOTO: NTNU

Eva Sivertsen

Eva Sivertsen var den første kvinnelige professoren i engelsk språkvitenskap i Norge, først ved Norges Lærerhøgskole i 1961, senere ved Universitetet i Trondheim. Hennes banebrytende doktoravhandling fokuserer på fonologien av cockneydialekten i London. Under hennes tid som rektor fra 1975 til 1981, spilte hun en sentral rolle i oppbyggingen av Universitetet i Trondheim. Dette gjorde henne til en av de første kvinnelige rektorene i verden. For dette var Sivertsen blant annet prorektor.

FOTO: Universitetsforlaget

May-Britt Moser

Professor i nevrovitenskap, May-Britt Moser, ved NTNU ble for alvor et kjent navn da hun, sammen med Edvard Moser og John O' Keefe mottok Nobelprisen i fysiologi eller medisin i 2014. May-Britt Moser og Edvard Moser var de første nordmennene som mottok Nobelprisen i denne kategorien. Hun er leder for Senter for nevrale nettverk, et av NTNUs sentre for fremragende forskning. Moser er også nestleder i Kavliinstituttet for nevrovitenskap, medlem av Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab, og den første norske kvinnen som ble valgt inn som medlem av det amerikanske vitenskapsakademiet National Academy of Sciences.

FOTO: NTNU

En reise ned i Trondheims katakomber

I over hundre år har krypten under Vår Frue kirke vært en godt bevart hemmelighet. Vi blir med arkeolog Øystein Ekroll for å utforske verdenen under kirkegulvet.

TEKST: Carl Fredrik Vemmestad | FOTO: Lasse Georg Tønnessen

For de aller fleste av både besøkende og innbyggere i Trondheim er det først og fremst én kirke de tenker på når de tenker på byen. Nidarosdomen ruver over Midtbyen ved elvebredden, og for tilreisende er det nesten det første man ser når man kommer inn til byen.

Med en nesten tusen år lang historie som byens hovedkirke, og Olav den Helliges antatt siste hvilested, er det ikke rart at kirken er et landemerke, men «Domen» er ikke alene om å være en viktig middelalderkirke i byen, og heller ikke det eneste bygget med katakomber.

Øverst i Nordre gate, med utsikt mot Torget, står Vår Frue kirke. Kirken skal ha blitt bygget tidlig på 1200-tallet, og ifølge forsker og arkeolog Øystein Ekroll fra Nidaros domkirke restaureringsarbeider (NDR) er det sannsynlig at kirken ble påbegynt i 1207. Etter mange branner og gjenreisinger fikk kirken et større til skipet i 1686, og i 1739-42 fikk den tårnet som er der i dag.

En blodig historie

Vår Frue kirke har alltid vært en konkurrent til Domen i bybildet, og det kan virke som om byggherren som oppførte kirken hadde store ambisjoner for bygget. Nidarosdomen har et stort skip i dag, men i middelalderen var det smalere enn Vår Frue kirke. Ekroll forteller at den innvendige bredden på skipet i Vår Frues var 15 meter, noe som gjorde det til landets bredeste rom i middelalderen.

– For å sette det litt i perspektiv så kunne man fått plass til hele Håkonshallen, kongens residens på 1200-tallet, inne i skipet i Vår Frue kirke. Den var bare tolv meter bred, forklarer Ekroll.

Som tatt ut av en episode fra *Game of Thrones* forteller Ekroll om et bryllup her i byen som endte i en ren massakre i 1206. For å redde seg fra gjerningsmennene var det flere som barrikaderte seg inne i Maria-kirken, men da hugget gjerningsmennene seg gjennom dører og vegger med øks og drepte alle de 13 som gjemte ►

seg der inne. På denne tiden var altså kirken en stavkirke.

– Etter denne forferdelige hendelsen var kirken både ødelagt og vanhelliget av gjerningsmennene, så da ble man nødt til å bygge en ny kirke, forklarer Ekroll. Det er derfor vi tror byggingen startet i 1207.

Fra høyeste utedo til gravkjelleren

Ved skumringen går vi inn i kirken og Ekroll tar oss med på en omvisning fra topp til bunn, først opp i tårnet. Vi blir fortalt at tårnet opprinnelig hadde flatt tak, og var et populært mål for søndagsturen på midten av 1700-tallet, med fin utsikt over byen.

– Etter knapt 40 år med trøndersk klima ble det oppdaget at det flate taket hadde blitt ødelagt, så da ble det revet og erstattet med et pyramidetak slik det ser ut i dag.

I de neste to hundre årene ble tårnet brukt som byens brannvakt, og vaktrommet finnes fortsatt intakt der oppe. I det ene hjørnet skimter man pipen til en kakkelovn, og på veggen avslører nedskriblede nummer hvor telefonen hang. I etasjen under finnes kirkens kanskje merkeligste attraksjon, Trondheims høyeste utedo, som strengt tatt er innendørs.

– Det var ikke mulig å forlate tårnet når man var på vakt, så da måtte man gå her, sier Ekroll og peker på et kott i midten av rommet.

Etter å ha krøpet ned alle trappene og stigene fra tårnet, åpner Ekroll et rom med en stor luke i gulvet og viser vei ned i krypten. Det lukter mugg, fuktig kjeller og støvet som virvler opp når vi går ned knaser i munnen. Vi rusler gjennom en trang støvete gang fram til vi kommer inn i et stort rom med hvelvet tak, gravkjelleren som er kjent som «Trondheims katakomber».

– Nå er vi ganske langt under bakken, sier Ekroll og peker på en av luftekanalene på veggen som strekker seg to-tre meter opp til overflaten. Før i tiden trengte de disse for å få vekk noe av lukten fra kistene her nede. Uten dem ville det blitt ganske ubehagelig å sitte i kirkerommet i etasjen over.

Kunne kjøpe seg gravplass

Kryptene under Vår Frues ble ikke gravd ut før på 1680-tallet i motsetning til Nidarosdomen der konger og prester har vært gravlagt under gulvet siden den ble bygget. Gravlegging under kirkegulvet i middelalderen ble sett på som den helligste, for man mente at jo nærmere alteret man kom, jo helligere ble grunnen. I middelalderen var det bare kongelige og geistelige som fikk lov å bli gravlagt inne i kirker, men etter reformasjonen ble det endret.

– I Vår Frues kirke ble det åpnet for dette fordi kirken begynte å forfalle, og trengte penger – så da solgte de gravplasser til byens rike familier for å tjene til vedlikeholdet, forklarer Ekroll.

Å ha en egen familiekrypt og nok penger til å gravlegge slektningene sine der nede gav status. For det å gravlegge noen der var ingen billig

affære. I begynnelsen måtte man betale for å grave ut og mure opp hvelvet, og deretter var det faste takster per kiste man ville ha ned. Kistene i seg selv kunne også koste en liten formue, men selv om alt dette var kjøpt og betalt var det ikke sikkert at kistene fikk ligge hvis hele familien døde ut.

– Det var i hovedsak bare byens rikeste familier som fikk seg plass her nede, men det var ikke alltid de ble liggende. Ofte så kunne slektene dø ut, og da var det ikke uvanlig å ta ut kistene og gravlegge dem på kirkegården. På den måten kunne kirkevergen selge den ledige plassen til en ny familie, forteller Ekroll.

Det var ikke mange familier som fikk gravplass, men under oppryddingen av kjelleren i 2007 ble det anslått at det har ligget hundrevis av kister nede i katakombene. I dag er det bare litt over 40 kister som det var mulig å bevare.

– På begynnelsen av 1800-tallet ble det forbudt å gravlegges innendørs, så da kastet de ned masse våt sand for å fylle igjen krypten. Det gjorde dessverre at de fleste kistene råtnet vekk, sier Ekroll og viser vei til den innerste krypten.

– Før i tiden la man den døde på høvelsponen man fikk da man laget kisten, og i kombinasjon med den kalde og tørre luften her nede om vinteren, gjorde det at mange av de døde ble naturlig mumifisert.

Naturlig mumifisert

Forbi en diger jerndør som tidligere stengte for krypten står kister stablet oppå hverandre. Noen steder ligger det rester av treverk og andre steder ligger det flere ødelagte kistelokk.

– Her er mesteparten av det vi klarte å ta vare på av kister, resten som lå her ble pakket inn og flyttet til en annen avstengt krypt, presiserer Ekroll. Kistene her er i OK stand, men de trenger å restaureres.

Han forteller at kistene som ligger her inne er alle med innhold, og at noe av materialet er utrolig godt bevart. De døde ligger som de ble lagt ned, og noen ganger har de både klær, hud og hår.

– Før i tiden la man den døde på høvelsponen man fikk når man laget kisten. I kombinasjon med den kalde og tørre luften her nede om vinteren, gjorde det at mange av de døde ble naturlig mumifisert forteller Ekroll, mens han går bort til en pent utsmykket liten kiste.

Ekroll advarer om hva vi får se før han løfter på lokket og avdekker det som ligner et sovende spedbarn innhyllet i et hvitt klede.

– Noen sier at man brydde seg mindre om spedbarn i gamle dager, fordi de ofte døde tidlig, ►

VÅR FRUE KIRKE

- Kirken ble påbegynt rundt år 1207, og sto ferdig ti-femten år senere. Gravkjellerne ble i hovedsak bygget etter bybrannene i 1681 og 1708.

- Vår Frue er en Mariakirke og på østsiden av koret, en meter over bakken, står kirkens «grunnstein» med en innskrift fra middelalderen: *Hin Helga Maria å mik - Bjorn Signarsson gerðe mik* (Den Hellige Maria eier meg - Bjorn Signarsson gjorde meg).

- Familien til Peter Wessel Tordenskjold lå i krypten fram til midten av 1800-tallet.

- Etter reformasjonens tid har Vår Frues blitt skadet av brann hele fem ganger. I 1531, 1589, 1651, 1681 og 1708.

- Kirken har blitt restaurert fire ganger i moderne tid.

Kilde: NDR-rapport; 9602

BORTGJEMT: Det er flere deler av krypten som ennå ikke er utforsket, og flere av rommene har vært gjenmurt i flere hundre år.

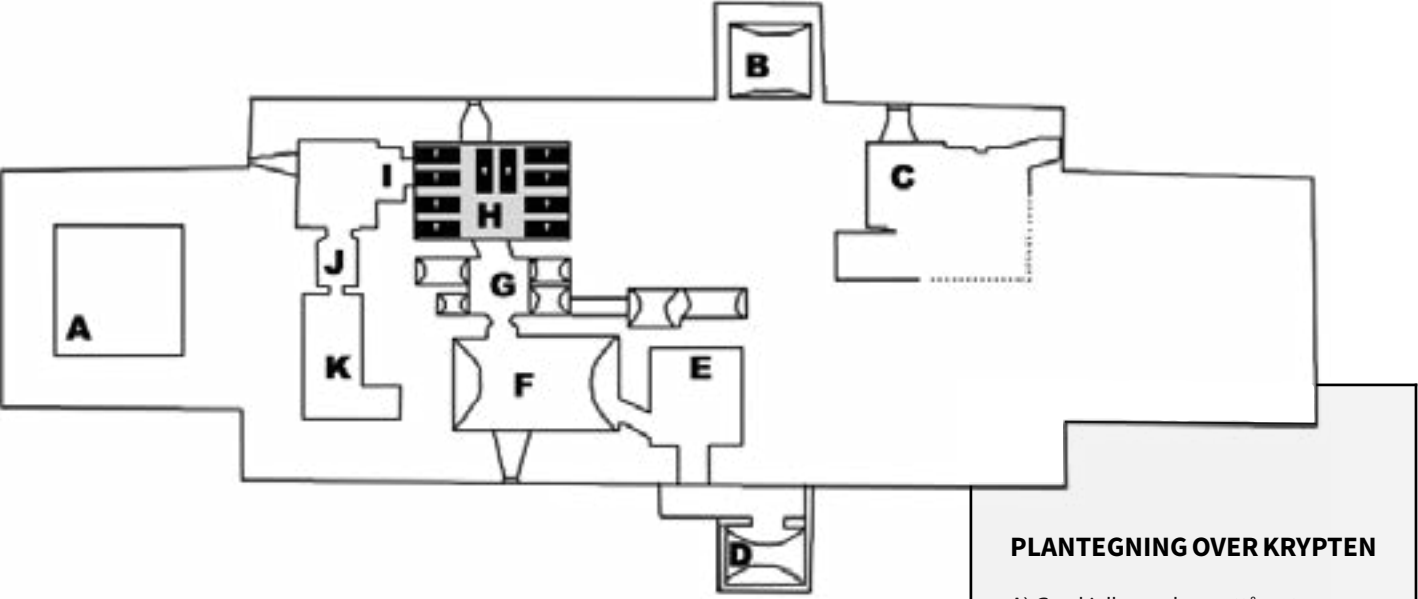
DUGNAD: Kisterommet har i nyere tid blitt ryddet, men ennå ikke restaurert. Opprydningsarbeidet ble gjort på dugnad av en gruppe arkeologistudenter. De fikk akkurat nok penger til å kjøpe materialer og bygge hyller så kistene ikke lenger lå stablet på gulvet.

VENTILASJON: Å gravsette lik i en krypt gjør at det til tider kan lukte ganske fælt. Det ble derfor bygget flere lufteluker i krypten.

GUIDE: Øystein Ekroll er arkeolog og forsker og jobber ved Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider. Her avbildet mens han viser oss Trondheims høyeste utedo.

men det tror ikke jeg noe på. Jeg tror man brydde seg om barna sine uansett hvor gamle de var, og her synes jeg vi ser akkurat det, sier Ekroll og legger lokket tilbake på kisten.

Stengt i snart 200 år

Midtgangen mellom de to hovedrommene i krypten er smal, lav under taket og full av grått støv. Etter noen manøvrer for å ikke slå hodet åpner også denne veien seg i en liten krypt. Her er det et hull i veggen som etter synet kommer fra en rotte, og en knust flaske henger fra en snor i taket. Hvorfor den henger der er det ingen som vet.

Det finnes mange flere gjemte, eller lukkede rom i kryptene og flere strekker seg lenger ut fra kirken. Ifølge Ekroll er det i hvert fall tolv-femten krypter, men han forklarer også at det er mange «hvite flekker» på kartet og peker på veggen i det største rommet.

– Ifølge gamle kart så skal det være en dør i denne veggen et sted, men vi har ikke funnet noe bak murpusset. Vi har også prøvd å krabbe over hvelvet og se om vi kan finne en vei inn på den måten, men det gikk heller ikke, forklarer Ekroll.

Han forteller at han tidligere krabbet mellom kirkegulvet og taket på krypten for å lete etter andre rom, og fant etter hvert en sjakt som ledet ned til en avstengt krypt.

– Rommet bak denne veggen har sannsynligvis vært stengt i snart to hundre år, og vi aner ikke hva som kan ligge bak, det er kjempespennende forteller Ekroll.

Ikke tilgjengelig for allmennheten

Vi vandrer opp mot overflaten igjen og puster inn frisk og muggfri luft. Det er sjeldent at katakombene blir åpnet for gjester av hensyn til gravfreden og på grunn av tilstanden de er i. Selv om kirken ble restaurert i 2007 gikk nesten alle midlene til å sette i stand tårnet og katakombene ble nedprioritert.

– Pengene strakk bare til en opprydding av kistene i kryptene. Da det var gjort ble det liten interesse fra restaureringskomiteen å gjøre noe etter vi hadde sikret at ikke alle kistene gikk tapt, forteller Ekroll.

Selv med restaurering av kister og oppussing av katakombene er det heller ikke sikkert at det kan åpnes for allmenn ferdsel. Nye byggeforskrifter krever rømningsveier og tilgang for bevegelsehemmede, og det betyr at det er behov for mer penger.

– Slik det er nå så ser det ikke ut til å skje med det første, men kanskje det blir en mulighet om hundre år, når alt har blitt gammelt nok, sier Ekroll spøkefullt. **UD**

PLANTEGNING OVER KRYPTEN

- A) Gravkjeller under vesttårnet:
Bygd i 1739. Ble tømt for kister på et uvisst tidspunkt.
- B) Gravkjeller under Nordre Våpenhus:
Kjelleren har flatt hvelv av tegl fra 1880-83.
- C) To-tre kjellere under den nord-østlige delen av skipet:
Sterkt ombygget. Tømt for kister i 1853 og ble da innlagt varmeanlegg.
- D) Kjeller under søndre våpenhus:
Gang mellom kjelleren til skipet ble brukt til nedsenking av kister. Sørveggen har spor som tyder på det kan være en gjenmurt åpning til et ukjent gravkammer.
- F) Gravkjeller i øst-vestlig retning:
Ble brukt til lagring av flere kister.
- G) Kompleks av små kjellere under midtgangen av kirkeskipet:
Sterkt forandret under ombygninger på 1800-tallet, bl.a. ved innleggelse av varmeanlegg.
- H) Stor kjeller med vegger og kryss-hvelv:
Mange av kistene som lå her ble knust da man helte sand ned i krypten fra en luke i nordenden av rommet. Inneholder i dag mange kister som er funnet i krypten.
- I) Kjeller tegnet på byggplan fra 1933:
Inngang fra kjeller H, men er i dag ingen spor etter denne inngangen. Mellom kirketårn og skip er det en lufteluke som man antar leder ned til denne kjelleren.
- J) Enda en kjeller tegnet på 1933- planen:
Kjelleren er ikke tilgjengelig i dag. Plasseringen tyder på at dette var et rom som ble brukt til nedsenking av kister til kjeller I og H.
- K) Kjeller tegnet på byggplan fra 1699:
Kjelleren har ikke vært tilgjengelig siden 1800-tallet. Inngang trolig fra kjeller J.

Kilde: NDR-rapport; 9602

PSTEREO

KRAFTWERK^{DE}
AURORA CEZINANDO
THÅSTRÖM^{SE} SIGRID

BIG THIEF^{US} DELILLOS^{FREMFØRER ALBUMET "NESTE SOMMER"}
FIEH KJARTAN LAURITZEN LIL PUMP^{US}
MOUNT KIMBIE^{UK} SEPULTURA^{BR} SLOTFACE
BOKASSA HAUNTED MANSIONS HALIE

+ 35 FLERE ARTISTER

TRONDHEIM MARINEN 16-18 AUGUST 2018

PSTEREO.NO

ILLUSTRASJON: Eirin Mari Fossey

Hvem har ansvaret for norske våpen i Jemen?

Hvis vi eksporterer militært materiell til land vi vet begår krigsforbrytelser i Jemen, er vi da medskyldige?

TUVA K. WIDSKJOLD

Leder av Changemaker

I over 1000 dager har en brutal krig herjet i Midtøstens fattigste land. FN beskriver situasjonen som verdens verste humanitære katastrofe. En koalisjon ledet av Saudi-Arabia har bombet skoler og sykehus. Koalisjonens bloкаде har hindret innførsel av mat, medisiner og nødhjelp. Nå trenger over 75 prosent av befolkningen, 22,2 millioner mennesker, humanitær hjelp. Hvert tiende minutt dør et barn av underernæring eller sykdommer som kunne vært behandlet.

Norge eksporterte i 2017 militært materiell til Saudi Arabia, De forente arabiske emirater, Kuwait og Jordan. Flere av landene ble senest i oktober 2017 omtalt som framvoksende markeder for norsk forsvarsindustri av den sittende Regjeringen. Verken Utenriksministeren eller Utenriksdepartementet har gitt oss noen

garanti for at dette materialet ikke er brukt i Jemen. 1. mars stemte Stortinget både nei til å stanse eksporten og mot en redegjørelse av hva Norge har gjort for å sikre at norsk forsvarsmateriell eksportert til landene siden intervensjonen i Jemen ikke har bidratt til brudd på humanitærretten.

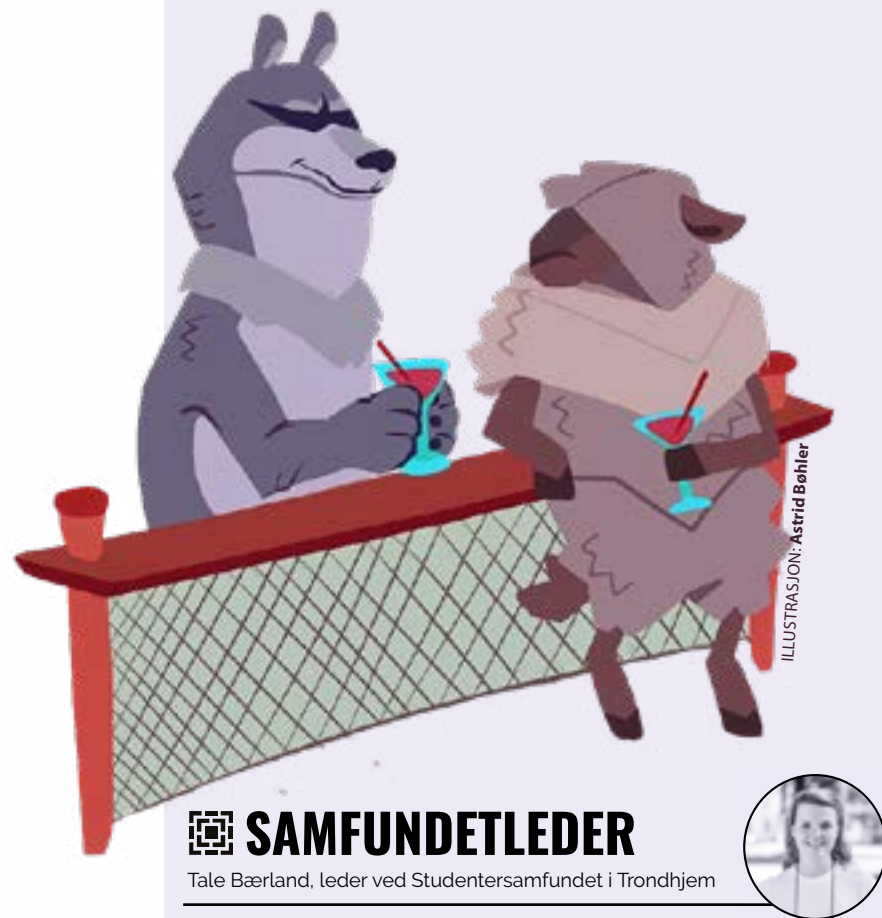
– Hvem har egentlig ansvaret dersom teknologi utviklet av NTNUs smarte hjerner ender i Jemen?

I en undersøkelse utført av Norstat på bestilling fra Changemaker og Redd Barna var det kun tolv prosent som svarte at de ønsket at Norge skulle fortsette å selge militært materiell til landene som kriger i Jemen. 63 prosent svarte at de ønsket at Norge skulle stanse denne eksporten. Changemaker mener Saudi Arabia og De forente arabiske emirater ikke burde fått norske våpen

og ammunisjon, selv uavhengig av framferden i Jemen. Dette er autoritære regimer, som i 2017 ble klassifisert som «not free» av Freedom House i frihetsrangeringen som tar hensyn til befolkningens politiske og sivile rettigheter. Ved å selge militært materiell legitimerer vi myndighetenes maktbruk både i Jemen og over egen befolkning.

Ikke overraskende rekrutterer norsk forsvarsindustri nyutdannede fra NTNU. Dette gir både universitetet og forskningsmiljøene et ekstra ansvar. For hvem har egentlig ansvaret dersom teknologi utviklet av NTNUs smarte hjerner ender i Jemen? Selv om det først og fremst er politiske tiltak som må til for å sikre en ansvarlig eksportkontroll, har universitetet og forskningsmiljøene et ekstra ansvar for å kreve at de nødvendige politiske tiltak iverksettes.

For det er opp til deg, meg og oss å skape det samfunnet vi ønsker å være en del av. Jeg er sikker, jeg ønsker ikke at min velferd skal bygge på salg av militært materiell til land som undertrykker egen befolkning og bomber sykehus i Jemen.

ILLUSTRASJON: Astrid Behler

SAMFUNDETLEDER

Tale Bærland, leder ved Studentersamfundet i Trondhjem

Sau eller ulv? Ja takk, begge deler

Det er insentivene for å bygge gjerder, og ikke jakt, som må styrkes.

I Norge er 2 300 arter regnet som truet, og blant disse finner vi de store rovdyrene våre: ulv, gaupe, jerv, bjørn og fjellrev. Selv om disse dyrene er klassifisert som sterkt eller kritisk truede arter, gir den norske staten fellingstillatelser på alle artene, unntatt den fredede fjellreven. Mye av argumentasjonen er for beskyttelse av husdyr, men er ikke Norge stort nok for både husdyr og rovdyr?

Av 120 000 sau som dør på beite i året, er det i underkant av 20 000 knyttet til rovdyr, ifølge rovbase.no. Det vil si at et stort flertall dør av andre årsaker som fallulykker, påkjørsler og sykdommer. Likevel er fokuset stort på rovdyr som dreper sau. Er det å felle rovdyr den mest miljøetiske løsningen? Er det den beste løsningen på lang sikt? Ville det ikke vært bedre å gjøre tiltak som sikrer et skille mellom ville og tamme dyr?

Senterpartiet har nylig fremmet et forslag på Stortinget om å redusere bestandsmålene vi har på rovdyr. Bestandsmålene er allerede så lave at å skjerpe de vil føre til at Norge neglisjerer sine internasjonale forpliktelser. Norge har et ansvar for alle arter som er en del av naturmangfoldet i landet, både gjennom Naturmangfoldloven og Bernkonvensjonen.

Vi har enkelte soner hvor rovdyrene blir prioritert, men disse sonene blir stadig mindre og mindre. Her er ulvesona et eksempel. Beveger ulven seg utenfor denne usynlige grensen, har de så og si skrevet under på sin egen dødsdom. Innenfor ulvesona har bondene tatt visse forbehold, dersom de velger å beholde dyreholdet sitt innenfor sona. Flere har satt opp gjerder, og noen har også gjeninnført gjetere som var vanlige i tidligere tider. Resultatet har vært at det er et beskjedent antall husdyr som blir tatt innenfor disse områdene. Altså, der bondene har gjort tiltak ser man også en nedgang i antall dyr tatt av ulv.

Det er ikke alltid naturen som bør formes rundt hva som er mest komfortabelt for oss. Rovdyr er og blir rovdyr, og vi som mennesker må kunne tilpasse oss. Vi må gi bondene mer øremerket finansiering for å sikre sine egne dyr, som ikke baserer seg på å jakte på og utrydde rovdyrene. Insentivene for å bygge gjerder og lignende finnes allerede, men disse må styrkes. Det må lønne seg å tenke framover, i stedet for å søke om erstatning når skaden først har skjedd. Rovdyrene skal ikke straffes for menneskelig aktivitet. Som WWF skriver: «rovdyrene gjør naturen villere», og det må da kunne være plass til både ville og tamme dyr i et land som Norge.

STUDENTJODEL

📍 Trondheim • Main Feed • 10 Merkelig at Samfundet er ti minutter fra huset mitt, men huset mitt er to timer fra Samfundet 👤 ...	303
📍 Oslo sentrum • Main Feed • 10 Ute i Trondheim: Mister vennene konstant, ser aldri onset igjen, aldri noen jeg kjenner på uteplassen Ute i bygda: Treffer kjørelæreren, pappa.ung gutten på spår, søstra til venninna og grandtante Ingunn 👤 ...	124
📍 Trondheim • Main Feed • 10 Tv2: Klæbo innrammer at han har gjort ting han ikke burde gjort etter OL Jeg: Yes, bra at gutten feiner skikkelig Tv2: han har gått på skøyter og kjert alpint 👤 ...	440
📍 Trondheim • Main Feed • 10 Da jeg var liten leste mamma for meg til jeg sovnet. Nå gjer foreleseren det 👤 ...	209
📍 Trondheim • Main Feed • 10 Tenk om de i kassa på matvarebutikken var som de i klesbutikken. „Må jo! Den har jeg selv hver gang jeg skal ha taco ass. Meget bra og smakfull!“ 👤 ...	190
📍 Trondheim • Main Feed • 10 Trist at Stephen Hawking rullet bort i natt 👤 ...	132
📍 Trondheim • Main Feed • 10 Hvor gammel er du? 32. Blir du 33 eller? Ja, håper da det. Næi, ikke sånn da. I år liksom. 👤 ...	118

Vil du skrive til oss?

Under Dusken tar gjerne imot leserbrev. Lengden på et innlegg begrenses til mellom 1800 og 3500 tegn inkludert mellomrom. Vi forbeholder oss retten til å redigere og forkorte innlegg. Vi gjør oppmerksom på at innlegg også vil være tilgjengelige på underdusken.no.

Kontakt debattredaktør Anna Juell Johnsen på debattredaktor@studentmediene.no

Vi hjelper studentene

Vi er ikke rustet til å møte det stadig økende behovet for psykisk helsehjelp alene.

ILLUSTRASJON: Trude Telle

MARTE ØIEN

Leder/psykologspesialist Sit psykososiale helsetjeneste

I forrige nummer av Under Dusken skriver en student om sine erfaringer med Sit psykososial helsetjeneste. Vi forstår godt at det oppleves som tungt når det tar lang tid å få hjelp mens problemene øker på.

Vi på Sit psykososial helsetjeneste hjelper studenter som strever med lettere psykiske plager i sin studiehverdag. Det har vi gjort siden 1968 og de fleste er godt fornøyde med vår tjeneste. For å kvalitetssikre vårt behandlingstilbud får alle studenter mulighet til å gi oss en anonym tilbakemelding på behandlingen de mottar. Disse undersøkelsene viser at flesteparten av studentene er fornøyde og føler seg bedre etter samtaler hos oss. Det som tidvis har vært kilde til misnøye blant studentene har vært perioder med stor pågang og lang ventetid.

Studenter kommer med mange ulike problemstillinger, smått og stort. Vi prøver å hjelpe dem med å sortere hva som skal til for å håndtere disse vanskene og få et godt studentliv. De aller fleste får samtaleterapi som hjelper dem å løse opp i de psykiske og sosiale plagene mange strever med.

Psykososial helsetjeneste er et tilleggstilbud til den offentlige helsetjenesten, delvis betalt av studentene via semesteravgift. Vår oppgave er å

tilby kortvarig og lavterskel samtalebehandling ved lettere psykiske plager. Vi er altså ikke rustet til å alene møte de stadig økende behovene for psykisk helsehjelp blant studentene, eller behovene til de som har alvorlige psykiske plager.

Studenter kan ta direkte kontakt med oss; enten ved å ringe oss eller møte opp i våre lokaler på Moholt studentby. Vi kan ikke ta imot henvendelser via e-post på grunn av personvern. I perioder med stor telefonpångang så har vi ikke mulighet til å besvare alle forespørsler og det forstår vi kan oppleves som frustrerende. Derfor jobber vi kontinuerlig med å forbedre hvordan vi kan kontaktes.

- Noen ganger er ikke vår tjeneste tilstrekkelig for de problemene som presenteres.

Det er tusenvis av studenter som er innom vår tjeneste hvert år og i de siste årene har vi hatt stor økning i henvendelser. Vi er glade for alle som tar kontakt med oss, samtidig betyr den økte pågangen at vi i perioder har lang ventetid. Det er uheldig og vi skulle gjerne hatt mer ressurser så vi kan imøtekomme pågangen.

Lengst ventetid er det opp mot eksamenstid, naturlig nok. Da kjenner mange studenter på økt stress og problemene tårner seg opp, og flere tar kontakt med oss samtidig. Vi vil til enhver tid tilstrebe kort ventetid da det er avgjørende at

studentene får hjelp så raskt som mulig slik at det ikke går utover studiene og studentlivet.

For å holde tilbudet forsvarlig og tilgjengelig for studentene innebærer en del av våre oppgaver å hjelpe studentene til å få riktig hjelp, og noen ganger er ikke vår tjeneste tilstrekkelig for de problemene som presenteres. Vi forsøker da å bistå student og fastlege med råd og henvisning til riktig hjelpetilbud. Noen vil oppleve at vi anbefaler andre tilbud enn vår tjeneste, og vi håper at vi i de fleste tilfeller klarer å gjøre gode faglige vurderinger som gir mening for den det gjelder. Noen studenter har rettigheter til behandling i spesialisthelsetjenesten, andre vil ha god nytte av kommunale tilbud eller andre støtteorganisasjoner. I tillegg anbefaler vi alltid alle studenter å skaffe seg en fastlege slik at de også får oppfølging der. Det er viktig uansett problematikk.

Alle studenter oppfordres til å sjekke ut vår hjemmeside, www.sit.no/helse/psykolog, for mer informasjon. Der vil dere også finne link til bloggen vår hvor vi jevnlig legger ut aktuelle tips og råd som omhandler psykisk helse og studentlivet.

Studielivet kan være både morsomt og strevsomt, og det er en fase der en utvikler seg mye som menneske. Vi oppfordrer alle studenter til å søke hjelp når en kjenner at en trenger det, enten det er hos oss, Sit råd, Sit helsesøster, studieveileder eller fastlege. Sammen kan vi forsøke å finne ut av hva som trengs og hvordan en kan få det til.

Rullestolbrukeren som ingen kunne krenke

Jeg kan selvfølgelig ikke stå som representant for alle i rullestol, men for min del går det som regel helt bra å bli tullet med.

KOMMENTAR

ØYSTEIN S. CHRISTIE
Journalist

Jeg er stor tilhenger av selvironi. Jeg bruker skjorter med påskrifter som «#neverskiplegday» og «I'm only in it for the parking». Vennene mine kan bekrefte at jeg har et nærmest utømmelig lager med rullestolvitser, og at det er få som ler hardere enn meg når jeg hører en ny. Jeg har sittet i rullestol i fire år, og har for lengst lært meg at den beste måten å takle utfordringer på ofte er med et smil og en klype svart humor.

Like fullt opplever jeg altfor ofte at jeg behandles som en skjor gjenstand som kan bli ødelagt, provosert og krenket ved det minste feilsteg. Daglig ser jeg folk som oppfører seg unaturlig rundt meg, og noen er regelrett utilpasse. De aller fleste jeg møter, med unntak av de jeg kjenner godt, tørr rett og slett ikke å tulle med meg eller snakke åpent rundt meg, av frykt for å si noe jeg kan ta på feil måte. Det å behandle meg med overdreven varsomhet virker kun mot sin hensikt, og jeg drømmer om et samfunn der alle kan tørre å tulle med meg i mye større grad.

En ting må på det rene. Du trenger ikke gå så veldig mange tiår bakover i tid for å finne et samfunn der rullestolbrukere ble diskriminert og mobbet. Ikke misforstå meg – jeg er selvfølgelig sjeleglad for at den tiden er forbi. Jeg er takknemlig for at funksjonshemmede i dag har de samme rettighetene som andre, og at vi blir tatt godt vare på i velferdsstaten. Men har det blitt for mye av det gode? Har folk blitt for forsiktede?

Varsomhet i språket kan være et tveegget sverd. Det er flott at folk ikke vil fornærme, men ikke hvis det gjør dem så nervøse at de ikke kan snakke til deg som et vanlig menneske. I dag lever vi i gullalderen for forsiktighet, og da kan det være vanskelig å selge budskapet om at mange i rullestol ikke er så skjøre og hårsåre som folk tror. Men jeg er dønn seriøs. Tull i vei.

Selvfølgelig er det en viktig forskjell mellom å tulle og å hetse, og det er klart at det finnes en grense selv for meg. Men en kultur der en gruppe

allergikere blir voldsomt krenket over at en karakter i Petter Kanin får en allergisk reaksjon, bidrar til en samfunnsmessig redsel for å krenke noen. Folk læres opp til at de må veie hvert ord med omhu, og at man må trå forsiktig for å unngå å krenke noen. Jeg tror rullestolbrukere er blant de gruppene som treffes hardest av denne tankegangen.

Et eksempel på situasjoner der jeg virkelig kjenner på dette, er de gangene noen kaller meg oppgående uten å tenke seg om. Å bli kalt oppgående gjør meg absolutt ingenting (med mindre jeg har misforstått det norske språk, er oppgående et kompliment). Det som derimot gjør vondt, er å se fargen forsvinne fra ansiktene til dem som innser «feilen» de har gjort.

Lignende reaksjoner kan til og med komme av ting jeg sier selv. Hvis jeg har dårlig tid, og sier til en studievenn at jeg må løpe videre, blir jeg ofte møtt med en ille berørt grimase som skriker «du kan da ikke løpe». Slapp helt av – i sånne situasjoner har jeg ikke klart mesterstykket å krenke meg selv. Jeg kan gå videre med stoltheten i behold. Å nei, der gjorde jeg det igjen.

Det er viktig å understreke at selv om jeg ønsker å bli tullet med, betyr dette på ingen måte at alle i rullestol tenker på samme måte. Det siste jeg vil, er å trække noen andre rullestolbrukere på tærne. Jeg tror generelt at kommunikasjon er nøkkelen i slike situasjoner - snakk med folk i rullestol, og finn ut hva som er greit å tulle med. Da tror jeg mange av dere vil bli gledelig overrasket.

Du må gjerne starte med meg. Neste gang du ser meg på Samfundet, er det lov å gjøre følgende:

- Spill av/syng «they see me rollin, they hatin».
- Google «wheelchair memes». Hvis du finner en bra, kom bort og vis den til meg.
- Rop ut: «Du er min favoritt i X-Men».
- Eller bare kom bort og snakk normalt med meg, uten å være redd for å si noe feil. Da vil du fort oppdage at jeg ikke er så lett å krenke.

ILLUSTRASJON: Trude Telle

Sjelens medisin

«Det er ingen venn så lojal som en bok» skrev Ernest Hemingway. Kan man i så fall få både fiktive og virkelige venner gjennom å lese skjønnlitteratur i fellesskap?

TEKST: Guro Slåstad | FOTO: Vilde Charlotte Jacobsen, Ingvill Røkkum Kvalvåg og Lasse Ibsen Thun

Bibliotekar Linda Schade Andersen leser kapittelet «Katten» fra Tove Janssons roman *Sommerboken* høyt, mens seks personer lytter og følger med i teksten. Ingen har forberedt seg på forhånd, og for de fleste er det første gangen de møter teksten. Det er tirsdag, og tid for den ukentlige dosen med Shared Reading i pasientbiblioteket på Ullevål sykehus.

Møtes på samme nivå

– Dette er en drop-in gruppe primært for pasienter og pårørende, men siden det lenge var den eneste åpne Shared Reading-gruppa i Norge, har de som har vært nysgjerrige på metoden blitt henvist hit. Blant andre har spesialister og helsepersonell som har villet lære om metoden kommet innom, forteller Linda.

Det spiller imidlertid ingen rolle hvem deltakerne er, for i Shared Reading møtes alle på samme nivå.

– Poenget er at her er vi like. Det er ikke sånn at man introduserer seg med navn og diagnose, her er man bare seg selv. Det er ikke noe behov for å si hvorfor man er her. Man er her med den friske delen av seg selv, som alle har på tross av at man er syk, forklarer Linda.

Kari Croucher er en av de utenforstående som gjerne ville lære mer om *Shared Reading*, og har deltatt i Lindas gruppe siden september i fjor. Kari er psykoterapeut og har tidligere drevet gruppeterapi. Hun opplever det anonyme aspektet ved *Shared Reading* som befriende.

– Jeg har drevet med gruppeterapi i bedriftshelsetjenesten og innenfor rusavhengighet og spiseforstyrrelser, og da er det viktig at alle vet hvem som er hvem. Her er det annerledes, for gjennom å lese og tolke tekst kan vi utveksle hvem vi er på en anonym måte. Man kan få fokus vekk fra sykdommen, men det er også lov å snakke om sykdom hvis man vil det, sier hun med et smil.

Kari tror det er viktig å få sjansen til å møte andre og snakke om erfaringer under et langt sykehusopphold, noe Shared Reading legger til rette for.

– Det er utrolig hvor nære vi kan være som mennesker selv om vi ikke kjenner hverandre, og få en tilhørighet som er så viktig for oss. Under lange sykehusopphold kan man begynne å lure på hvor man er og hvem man er, og det er mange som er ensomme. Da er det fint å kunne komme hit, hvor man både kan snakke

om det hverdagslige, men også kunne møte store følelser, understreker Kari.

Et kjærlighetsdrama på sju sider

«Det er rart med kjærligheten, sa Sophia. Jo mer man elsker en annen, desto mindre liker andre deg.»

Linda leser Janssons tekst med rolig stemme og tar små pauser mellom setningene. Etter bare noen få linjer har det skjedd en forflytning fra snø og kulde i Oslo, til sommer i den finske skjærgården. Utdraget Linda leser handler den lille jenta Sophias grenseløse kjærlighet til katten Mappe som helst bare vil jakte.

«Det var en absolutt lykkelig katt, men den delte aldri med noen.»

Linda stopper midtveis i kapittelet. – Er det noen som har katt, spør hun.

– Jeg hadde en katt som var stolt og som ikke brydde seg om meg, forteller en deltaker som kjenner seg igjen.

Hun synes imidlertid forholdet mellom Sophia og katten er litt overdrevet beskrevet. En annen deltaker er uenig.

– Det er store følelser i den alderen.

Barn kan fortelle ting til dyr som de ikke vil

FORSKER PÅ LITTERATUR SOM ENDRER LIV: I følge Thor Magnus Tangerås resonnerer vår indre erfaring med metaforer, figurer og motiver i litteraturen.

fortelle til voksne, påpeker hun.

Diskusjonen og samtalen rundt teksten settes fort i gang. Noen deltar ivrig, mens andre sitter stille og lytter. Det er også lov. I løpet av få sider har et kjærlighetsdrama utspilt seg og mange assosiasjoner blitt vekket hos tilhørerne.

Litteratur som redder liv

Forskning i England viser at Shared Reading kan hjelpe mennesker å komme seg ut av fastlåste tankebaner, ved at man får nye innspill gjennom å lese og snakke om litteratur.

– I forskning på Shared Reading har man sett på såkalte «breakthrough moments», der man observerer at det skjer en endring med personene som deltar over tid. Det som ikke har vært forsket på i Shared Reading-sammenheng, er etterlivet – altså hvordan denne lesingen fester seg, sier stipendiat Thor Magnus Tangerås ved Institutt for arkiv-, bibliotek- og informasjonsfag ved Osloomet (tidligere HiOA).

Det er nettopp tekstens etterliv i leseren Thor Magnus er opptatt av i sin doktorgradsavhandling *How Literature Saved my Life*. Tangerås har foretatt intervjuer med personer som har opplevd at litteraturen har endret livene deres på ulike måter.

Kan litteratur redde liv?

– Ja, svarer Thor Magnus umiddelbart.

– Personene jeg har snakket med har hatt en veldig sterk leseopplevelse som har festet seg så dypt i selvet og selvopplevelsen, at når de ser tilbake på den er det en radikal endring i livet til ►

OMSORGSASPEKTET: Mange i Linda Schade Andersens lesegruppe på Ullevål sykehus er i en sårbar situasjon. --De er syke, de vet kanskje ikke hvordan det kommer til å gå. Mange har ikke blitt lest for siden de var små, og synes det er godt å bare sitte og bli lest for, forteller hun.

SHARED READING

- Tar utgangspunkt i en enkel idé: å samle mennesker i små grupper for å lese god skjønnlitteratur høyt sammen og diskutere den i fellesskap.

- Er en metode innenfor biblioterapi. I biblioterapi brukes litteratur til å forbedre lesernes psykiske helse gjennom refleksjon og selvinnsikt.

- Utviklet i England av The Reader Organisation.

- I England arrangeres det over 200 lesegrupper ukentlig og disse finner sted på alt fra biblioteker til fengsler til ulike helse- og omsorgsinstitusjoner.

- Forskning gjennomført av universitetet i Liverpool viser både positive sosiale og helsemessige effekter av metoden i England.

- Har spredt seg internasjonalt, og i Norge driver den frivillige organisasjonen Leserne med konseptet.

- «Les & del» er navnet på Shared Reading-tilbudet i Trondheim. Gruppene foregår på Hovedbiblioteket første tirsdag hver måned klokka 13.

det bedre, forteller han engasjert.

Deltakerne i Tangerås' studie har lest alene, med unntak av én som har lest i en Shared Reading-gruppe. De har blitt påvirket av skjønnlitteratur i et stort spenn: fra Alexander Popes filosofiske dikt *An Essay on Man* til Doris Lessings science fiction-roman *Shikasta*.

Gir språk til følelsene våre

Ifølge Tangerås finnes det et sett med grunnleggende livskriser som alle mennesker må forholde seg til på ulike stadier i livet.

– I løpet av tusener av år har vi gjennom litteraturen utviklet noen grunnleggende former og narrative mønster som prosesserer disse erfaringene. Litteraturen gir oss dermed et språk for å forstå oss selv som individer i krise, forklarer han.

Fordi litteraturen gir et språk til følelsene våre, tror Tangerås at den har en misjon på et dypt indre plan.

– Poenget er at vi trenger å skape mening i tilværelsen og vi trenger et subjektivt følelsesspråk. Der er litteraturen berikende.

Ifølge Tangerås er slike livsendrende leseopplevelser et produkt av en følelsesmessig og kroppslig reaksjon på lesingen.

– Teksten er noe som må fordøyes. Det er snakk om en form for dybdelesing, som ikke er akademisk eller analytisk. Det samme ser man i Shared Reading. Det er mange detaljer du ikke trenger å skjønne, men det er *noe* som treffer deg, og det fortsetter å jobbe inni deg over lang tid.

Hva kan Shared Reading tilføre lesingen?

– I Shared Reading handler det om å invitere til personlig refleksjon. Det handler ikke om å være flink eller si de rette tingene, men heller spørre hva teksten minner om og prøve å knytte den opp mot eget liv. Når en person gjør det, så åpner det opp for at andre kan komme på banen, slik at man sammen reflekterer rundt det, sier han.

Et pusterom

Linda er heller ikke i tvil om at lesing har positive effekter, og tror at det å lese i fellesskap kan forsterke disse effektene.

– Å prøve å forstå karakterene i en tekst utvikler empatien hos leseren. Det å samtidig få speile seg i hvordan andre ser teksten, gir enda mer enn å forholde seg til en tekst alene. Det gir mestringsfølelse at ens mening har verdi for andre og blir tatt i mot, sier Linda.

Martin Fjellanger har deltatt i Lindas lesegruppe siden januar. Han var syk da han ble kjent med tilbudet, og synes det har vært fint å kunne delta i gruppa under prosessen for å bli friskere.

– Det er ålreit å bruke litt tid en gang i uka på å gå gjennom en tekst og diskutere med andre. Det er sjelden man leser og prater med andre samtidig. Når det leses høyt går det mye langsommere, og jeg føler jeg får med meg mer på den måten, sier han.

For Martin er litteratur en form for adspredelse og synes lesegruppa har vært et fint pusterom i en vanskelig periode.

Selv om forskning viser at Shared Reading kan ha en terapeutisk effekt, legger Linda vekt på at hun ikke har noen terapeutisk intensjon bak gruppene sine.

– Det er veldig viktig at jeg ikke kommer hit med en idé om å fikse noe. Hva man ønsker å oppnå med Shared Reading vil avhenge av settingen på gruppa. I en drop-in gruppe blir det terapeutiske aspektet mindre viktig. Her hos meg handler det om å få en ordentlig pause og å glede seg over litteratur sammen, understreker Linda.

Forebygger stress

Linda håper at Shared Reading vil fortsette å spre seg, og at man i framtiden vil ha et tilbud på biblioteker over hele landet. I Trondheim har bibliotekar Stine Elise Solberg nettopp hatt sin første lesegruppe på folkebibliotekets hovedavdeling. Solberg ble kjent med Shared Reading da hun studerte

bibliotek- og informasjonsvitenskap på Oslomet. Hun beskriver sitt første møte med Shared Reading som en «aha-opplevelse» i en travel studenthverdag.

– Det var godt å kunne koble helt ut av studenthverdagen og fokusere på noe annet. Det ble en frisone, forteller hun.

For tiden er Solberg den eneste som organiserer Shared Reading i Trondheim.

Tror du Shared Reading kunne egnet seg for studenter?

– Jeg tror det ville ha vært veldig fint med et samarbeid med universitetet for å spre Shared Reading til studenter. Det er en fin avkobling. Forskning viser at det å lese hjelper mot stress. Sånn sett kunne det være fint som et tiltak mot eksamensstress og prestasjonsangst, sier hun.

Lesegruppa Solberg har startet er åpen for alle som ønsker et sosialt og uforpliktende litteraturtilbud på dagtid.

– Vi har lesesalsplasser her på biblioteket, så det er enkelt for studenter som ønsker en pause å delta, påpeker hun.

Hva vil du oppnå med gruppa her på folkebiblioteket?

– Vi må ta vare på den umiddelbare gleden og følelsene litteraturen vekker i oss. I en hektisk hverdag er Shared Reading en leseform som passer mange, siden du ikke trenger å forberede noe på forhånd. Jeg ønsker å gi folk en god leseopplevelse og vise hvor spennende det kan være å oppdage en tekst sammen med andre.

Solbergs mål er å få utvidet tilbudet på folkebiblioteket på sikt.

– Det tror jeg virkelig vi får til, responsen så langt har vært veldig positiv. Jeg brenner for å spre denne måten å lese litteratur på, sier hun engasjert.

– Det er utrolig hvor nære vi kan være som mennesker selv om vi ikke kjenner hverandre, og få en tilhørighet som er så viktig for oss.

Stine Elise Solberg

Gode relasjoner

Linda avslutter lesegruppa på Ullevål sykehus med å lese diktet *Erklæring* av Åse-Marie Nesse.

«Fri til å velje
deg, deg
om og om igjen
utan å binde deg»

Diktet består av flere vers som alle tematiserer et forhold basert på nærhet og frihet.

– Er dette den balansen som ikke finnes i forholdet mellom katten Mappe og Sophia, spør Linda.

Mens en deltaker spør seg om diktet ikke er en utopi, synes en annen at det beskriver forholdet hun har til samboeren sin. En deltaker vil vite konteksten rundt diktet, men Linda presiserer at i dette rommet er det opp til hver enkelt hvilken betydning vi tillegger teksten uavhengig av kontekst.

– Det er i alle fall en fin tanke at man kan velge gode relasjoner om og om igjen, konkluderer en deltaker.

I løpet av den ene og halve timen lesegruppa har vart, har gode relasjoner oppstått både mellom lesere, tekst, og lesere imellom. **UD**

Skal du utdanne deg videre i utlandet og trenger ekstra penger?

Marie Bachkes Reiselegat for Ungdom deler ut stipender på opptil 50.000 kr til ungdom under 30 år, hjemmehørende i Trondheim og omegn, for videreutdanning og/eller erverv av erfaring som kan anvendes hjemme i næring- eller annen virksomhet.

Nærmere opplysninger, betingelser og søknadskjema finner du på reiselegatet.no

Søknadsfrist: 10.april

Blåskjell – det grønneste kjøttet

Det lille skillet du trækker på og banner til hver eneste sommer er noe av det mest miljøvennlige kjøttet du kan spise. Så miljøvennlig at selv vi vegetarianere bør tenke oss om to ganger når blåskjell er på menyen.

TEKST: **Vilde Charlotte Jacobsen** | ILLUSTRASJON: **Benjamin Drews**

Det er mange gode grunner til å spise mer plantebasert: Det er fint for dyra, det er fint for planeten, og det er diskutabelt fint for helsen. Her kommer et slag for å spise litt mer av én bestemt type kjøtt, fra noen som har spist verken kylling, svin, storfé eller fisk på snart fem år. Jeg vil at du skal spise mer blåskjell.

«En veggis som spiser blåskjell er vel ikke veggis i det hele tatt? Blåskjellet er jo et skalldyr!» Det samme argumentet kommer fram hver gang diskusjonen blir tatt opp i et av de utallige forumene som følger med livsstilen. «Hvis man skal kalle seg vegetarianer kan man ikke spise noen former for liv».

Jeg er enig i semantikken her, men synes likevel debatten er verdt å ta. Særlig for oss som velger en plantebasert diett på grunn av miljøhensynet.

Miljømessig fungerer blåskjell som naturens egen lille septiktank. Et enkelt skjell kan filtrere tre liter vann i timen! I motsetning til septiktanken på hytta til besteforeldrene dine, er det heldigvis ikke så mye bokstavelig dritt som går gjennom blåskjellene – men næringssalt.

Salt er digg i maten, men ikke i fjordene våre.

For mye av det kan gjøre at det ikke er nok oksygen i vannet. Som du kanskje vet er oksygen ganske viktig.

Å sammenligne mat med en septiktank er kanskje ikke det beste salgsargumentet, nå når jeg tenker meg om. La det være

en advarsel mot å høste blåskjell uten å sjekke hvor det er trygt først, for noen blåskjell kan være ganske giftige. Det beste er å holde seg til de skjellene du får kjøpt i butikk eller servert på restaurant. Målet med dette er ikke å oppfordre til å utelukkende spise blåskjell. Vurder gjerne en plantebasert diett! Jeg er jo tross alt veggis og vil verve så mange som mulig til kulten som forguder avokado og aubergine, men det er verdt å vurdere neste gang du ser blåskjell på menyen.

Selv de som er veggiser på grunn av dyrehensyn kan vurdere å spise blåskjell – de føler nemlig ikke smerte. Tenk på det som at hvis du sparker en nylig avdød person i kneet. Beinets sparker ut i lufta, men det betyr likevel ikke at liket får vondt. Det er bare nervene som får seg et trøkk. På samme måte fungerer levende blåskjell. De har nerver som gjør at dyret trekker seg sammen ved berøring, men de føler ingen smerte når det kokes. Hva er da skaden ved å spise dem?

Jeg forstår det godt, da. Selv gikk jeg og vurderte denne saken i åtte måneder før jeg noe prematurt fikk valget tatt for meg på en restaurant der eneste vegetaralternativet inneholdt kylling. *Hva faen?* Å spise kjøtt, til og med i form av blåskjell, for første gang på fire år var mildt sagt merkelig. Likevel, med tanke på miljøgevinsten det gir, får jeg ikke så dårlig samvittighet. Blåskjell er jo tross alt som et ferskt lik. Eller en septiktank. Bon appétit!

Svømmer seg til Spellemann

TEKST: Bjørn Kvåle Tromsdal | FOTO: Marthe Stoksvik

Bjørn Marius Hegge gikk på NTNUs jazzlinje. For noen uker siden stakk bandet hans av med Spellemannsprisen for beste jazzalbum.

Komponist og bandleder Bjørn Marius Hegge har invitert meg hjem, og lovt «dritgod kaffe». CDer fyller veggene, sammen med akustiske gitarer og kontrabassen, som han bruker aller mest tid med.

– Å leve av jazzmusikk i dag er smalt, tynt, og vanskelig. På dagene jobber jeg som svømmeinstruktør. Så går kveldene til musikken.

Svømmingen begynte han med etter endt utdanning på jazzlinja. Han kom nylig hjem etter NM Masters i svømming, så det er tydelig at dette også har blitt mer enn en jobb. Men det er musikken som tar mest plass.

– For meg handler det om noe kreativt. Jeg vil holde på med min egen musikk og spille med folk som interesserer meg, ikke være ansatt som musiker i et tv-program eller i teater. Da vil jeg heller svømme fram og tilbake for å tjene penger, sier han med et smil, mens han veksler mellom å fingre med et bass-plekter og å slå fingrene på bordet.

Han pulserer av en inspirert rastløshet som mater det kreative.

Hegge har inntatt scenen og er i full swing. En gang i blant smiler Bjørn Marius for seg selv. Ikke fordi det står en

Spellemannpris, hans egen, på pianoet, men fordi han elsker å være der han er. Fordi han i ett eneste øyeblikk hører musikken utenfra, og liker den. Og eier den.

Vil ha mer tid til å øve

– Jeg har ikke blitt nedringt. Det er mer det at jeg føler jeg må gi på, og bruke det for det det er verdt, sier Bjørn Marius om ettermælet av Spellemannprisen.

– Men det er fortsatt vanskelig å få jobb, ja. Folk liker vokal og tekst mer enn sær instrumental musikk som jeg driver med.

Han tar ned Spellemannprisen fra hylla, og forteller at han selvsagt har prøvd å spille på den. Han hadde aldri drømt om å få en Spellemann. Bjørn Marius' drømmer er mindre.

– Jeg vet ikke om jeg har hatt noen drøm annet enn at jeg har lyst til å spille, skrive mer, og ha mer tid til å øve. Men det er dårlig med tid. I neste måned har jeg satt av litt tid.

Jeg spør hva som tar opp all tiden.

– Kontorarbeid-drit, søknader, sånne greier. Søknader om penger til forskjellige prosjekter. Jeg jobber med en hjemmeside. Ja, drit og lort, sier han med et smil.

Det handler i hvert fall om hans egen musikk.

–Det er viktig at folk får holde på med det de liker. Grunnen til at folk kan all slags ting, er at de får holde på med det, og det gidder man om man liker det. Da får vi eksperter.

Idéenes tjuvradd

Hvordan komponerer en utdannet musiker?

Bjørn Marius Hegge skriver ned alt han kommer på. Ord, noter, hva som helst. Deretter utbroderer han idéene og det musikalske arrangementet ved et piano. Ideer kan komme når som helst, men ofte når han hører på annen musikk. Det er noe alle komponister vet, at man skal stjele idéer.

– Jeg vet ikke hva som er bra, men er det noe jeg liker, så liker jeg det. Da kan det brukes. Jeg stjeler musikk, og gjør det til min egen, sier han ivrig.

Hegge gjør det som det skal gjøres. Publikum har det bra, men det virker som at de som står på scenen har det enda bedre. Slik kan det bli om forarbeidet er velgjort, og det er det. Bjørn Marius tar ordet:

– Basslinjen på den neste låta har jeg stjålet fra en svenske. Låta heter «Whose bass line is it anyway?»

Bjørn Marius forteller hva jazz er. Om at det som en gang bare var en lyd og en sjanger, nå har blitt til en prosess og en metode. Han sier at jazz handler om måten å lære seg musikk på, at man hører på musikk, kopierer og prøver å spille så likt som mulig. Så handler det om å kunne bruke den kunnskapen til å skape egen musikk og improvisasjon.

– Bruk av arsenalet du har lært deg, og finn på noe her og nå.

Fuck Spotify

Med ett reiser Bjørn Marius seg fra stolen sin. Han valser mot kjøkkenet, uten at praten stopper. Mens han romsterer med det som viser seg å være et par knekkebrød, forteller han om at han liker å kombinere humor og musikk. Når han har rukket å sette seg igjen, og slengt knekkebrødene rett

på bordet, drar han fram Ipaden for å vise oss en musikkvideo bandet slapp for noen år tilbake.

Han har fått mail.

– Oi, jeg har fått penger, gratulerer til meg. Det var godt. Jeg angrer på at jeg ikke søkte om mer, sier han og ler.

Han gir meg Ipaden, og beveger seg igjen.

Han romsterer på badet mens jeg ser på videoen. Bjørn Marius synger med fra badet. Videoen viser bandmedlemmene i Hegge, alle i hvert sitt vindu, som mimer over låten de tidligere har spilt inn. Kontrabassen er opp-ned og Bjørn Marius har på seg en diger sombrero og et par motorsykelbriller.

De andre er heller ikke normalt kledd.

– Jeg vil ikke være på Spotify fordi Spotify er idioter. De på toppen tjener masse penger på at andre lager musikk. Hvorfor i faen skal de tjene penger på at jeg lager musikk? De får mye mer penger enn artistene. Hvorfor i helvete skal de gjøre det? Jævla idioter, uttrykker han alterert.

Årets jazzalbum har han lastet opp på Youtube, merket med teksten: «TOTALLY CRAP QUALITY LOFISTUFF». Skal man høre den på ordentlig, må den kjøpes. Bjørn Marius bruker ikke streamingtjenester selv. Han kjøper musikken, enten det er digitalt, CD, eller vinylplater. Han ønsker å støtte artistene. I tillegg omfavner han følelsen av at ting blir slitt med tiden. Selv, derimot, ønsker han å forbli ung. Kanskje det er derfor platen har fått tittelen «Vi är ledsna men du får inte längre vara barn».

– Voksen har jeg ikke blitt. Eller, jeg vet ikke om jeg vil bli det. Jeg er vel inne i en trettiårskrise. Men det går bra så lenge jeg får spille musikk og svømme fram og tilbake.

Etter en kort drikkepause for både band og publikum, har Hegge igjen inntatt scenen for å spille sitt andre sett med låter. Bandleder Bjørn Marius forteller en historie fra dagen før, da han skulle lage setliste, men ikke klarte å finne en låt som passet som åpning for et andre sett.

– (...) derfor skrev jeg en ny låt i går kveld. Den skal vi spille nå. De andre har aldri spilt den før...

«En... to... en, to, tre, fir'...» **UD**

– Hvorfor i faen skal de tjene penger på at jeg lager musikk?

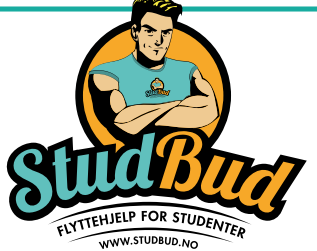

Studenttilbud: **Stor pizza 159,- kr**

Gjelder kun ved fremvisning av gyldig studentbevis.

www.pizzabakeren.no

FLYTTEHJELP FOR STUDENTER
WWW.STUDBUD.NO

I tillegg til billig flyttehjelp har vi også sørget for gode rabattavtaler på frakt mellom byer og lagring av innbo, for studenter.
Alle dager 08-21.

PRIMETIME LINJEFØRENING ARRANGERER ÅRETS MEST TROPISKE FEST PÅ STUDIO 26 - OG ALLE ER VELKOMNE!

ID: 18 (MILJØTALUR) / 20 (INNTALUR) | 12. APRIL | DØRENE ÅPNER: 22.00 | CC: 60 KR (INCL. GARDEKJØL)

Privat allmennlege

www.johnlm.no/student

Søndager hos mormor (12-17)

Kaffe- og kakebuffet på Mormors! Spis så mye kake og drikk så mye kaffe du vil for 89 kroner.

Big Bite er rask og rimelig mat i farta. Du får Dagens Big Bite fra mandag til fredag for kun 29,-. Studentpris på nykværnet kaffe 5,-.

Bestill mat til hele gjengen på www.bigbite.no

iBok.no

Jeg har aldri vært flauere over å være norsk

Abbasi-familien blir sendt ut av landet 11. mars. Hvordan kan Utlendingsnemda, regjeringen og Stortinget sove om natta?

TEKST: Inga Stenøien | ILLUSTRASJON: Tonje Eilin Hasle Thomassen

Vi lever i et politisk drittland. Jeg blir kvalm helt inn til margin av hva som foregår rett foran øynene på oss i dagens samfunn. Godt integrerte familier blir sendt til sine såkalte «hjemland» over bagateller, mens vår kjære statsminister gjemmer seg bak argumentet om at «Utlendingsnemda (UNE) er de som styrer med sånt». Andre land rundt om i verden legger i alle fall ikke skjul på brudd av menneskerettigheter. I Norge dekkes beslutninger over utsendinger av familier over med et slør, og man vet ikke helt hvem man skal legge skyld på.

Norge har kommet betraktelig mye lenger enn de fleste land i verden med tanke på velferdssystemet vårt, retten til utdanning, og nokså utviklet likestilling. Dette er derimot bare privilegier som tilegnes norskfødte borgere. Selv om man får innvilget asyl kan man nemlig aldri føle seg trygg, som Abbasi-saken viser. Vi nordmenn sitter på vår høye hest og tror vi har rett til å leve såpass godt på det simple

grunnlaget at vi er født innenfor et bestemt landområde. Det er direkte ekkelt når norske politikere peker på velferdssystemet, retten til utdanning og likestilling som norske verdier når tvangsdeportering skjer på deres kommando.

Abbasi-familien har bodd i Norge i seks år, og er godt integrerte. Et av de tre barna i familien, Taibeh, er 18 år gammel og har kun tre måneder igjen før hun fullfører videregående utdanning. Hvordan kan man påstå at det er rettferdig at hun blir sendt til Afghanistan, et land hun aldri har vært i, når følgene er at hun mister de fleste rettighetene sine? Man må tydeligvis gi regjeringen og de største partiene, som alle er enige i den rådende innvandringspolitikken, et lynkurs i hvordan kvinner blir behandlet under det afghanske regimet.

De eneste med vettet i behold er tenåringene på Thora Storm videregående, som arrangerte et fakkeltog og en støttekonsert for Abbasi-

familien. Uansett hvor mye engasjement det har blitt rundt tvangsreturneringen av denne familien, løfter ikke regjeringen og Stortinget en finger. Det er mulig Abbasi-familien blir brukt som fugleskremsel. Rundt om i landet møter flere familier samme skjebne, som et resultat av at UNE graver opp gamle avklarte saker, og undersøker om asyllet er gitt på riktig grunnlag. Det faktum at Amnesty mener det er brudd på menneskerettighetene å sende folk tilbake til Afghanistan blir ikke tatt i betraktning.

Det er pinlig at Norge har en høy status internasjonalt når det gjelder hvordan innbyggerne blir behandlet når mennesker vi anser som våre egne blir sendt bort. Innvandringsfiendtlige partier som Ap, Sp, Høyre og Frp, som dessverre har makten i dette samfunnet, må stilles til veggs og innse at det er faktiske liv de trækker på. Vi må sprekke bobla den norske befolkningen har lullet seg inn i, og vise høyresiden hva de har stemt fram.

Du kjøper. Du gir.

Vet du at når du handler noe godt fra Kavli og Q-Meieriene, gjør du samtidig en god handling? Overskuddet går til Kavlifondet, som støtter humanitært arbeid, forskning og kultur. Kavlifondets gaver skaper store ringvirkninger. Takk for bidraget! Se hva du gir til på kavlifondet.no

Dommedag og stygge poteter

Vi har alle hørt dommedagsprofetiene. Klimaet på jorda endrer seg, og med dette på samvittigheten bestemte jeg meg for å redde verden.

TEKST: Hilde Nærland | FOTO: Mari Haugan

Jeg levde som et ektefødt barn av naturen i en uke. Nesten. Jeg rakk ikke å bygge min egen hytte av jord i Bymarka, eller å lage kompostbinge i bakgården, men jeg innførte noen regler som lett burde la seg gjennomføre.

Lett skulle vise seg å være noe optimistisk, men gjennomførbart er det. I hvert fall hvis du har vilje og mot. Her er noen tips til hvordan du og jeg kan leve *litt* mer miljøbevisst.

Dyr i hjertet - ikke i magen

Det første, og ifølge mange det viktigste punktet, er å spise mindre kjøtt. Aller helst burde man vel spise vegansk, men en kjøttfri mandag er heller ikke å avsky. En smaksrik grønnsaksscurry vil hjelpe på blåmandagen, det kan jeg nesten garantere. I tillegg kan jeg friste

med at du kan unne deg et par minutter lenger i dusjen, i og med at det går like mye vann for å produsere en hamburger som det gjør for gjennomsnittsmannen å dusje i to måneder.

Målet mitt denne uken var å spise vegansk hele uken, og jeg anså det som en smal sak da jeg allerede er vegetarianer (om enn en litt fleksibel en som gleder seg til påskelammet). Det var på ingen måte en smal sak.

Jeg begynte uken bra, med havregrøt til frokost (kokt på vann, selvfølgelig), skive med bringebærsyltetøy til lunsj, hjemmelagde falafler til middag, og enda en skive med bringebærsyltetøy til kvelds. Jeg hadde bare ost og syltetøy i kjøleskapet, og siden ost er forbudt ble det syltetøy hele uken. Pro-tip: kjøp mer enn ett pålegg.

Allerede neste dag bristet det, og jeg hadde blomkålssuppe til middag. Vegansk, tenkte jeg, men nei. Den skal det selvfølgelig være melk i, noe jeg fant ut litt for sent. Suppen kjentes god i magen, men dessverre ikke like god på samvittigheten. For å gjøre opp for dette spiste jeg spaghetti og tomat saus neste dag.

Halvveis i uka sviktet viljestyrken min totalt, og samvittigheten ga opp. Med melk i kaffen, smør på skiva og et deilig sjokoladecakestykke på fredag levde jeg alt annet enn vegansk. Som en aller siste innsats lagde jeg det som ifølge veganmisjonen skulle være en «lindrende linsesuppe» på søndag. Den smakte buljong og vann, og var på ingen måte lindrende. Før jeg visste ordet av det var frossenpizzaen i ovnen, og enda raskere i magen. Jeg hadde feilet.

Ja til stygge poteter og bananer, nei til handlepose og plastfôret fisk

Til tross for et totalt nederlag i matveien, er det to punkter jeg har kommet helskinnet ut av. Det første punktet er å ha med handlenett, sekk eller trillekoffert (jeg dømmer ikke) til butikken. Dette har vært min livsfilosofi lenge nå, og jeg ser på det som et nederlag å si ja til pose. Om det ikke knekker miljøet så knekker det i hvert fall stoltheten min.

Dersom jeg, gud forby, har glemt handlenettet mitt, tar jeg varene i hendene som en annen idiot. Det er ingen skam i å redde miljøet.

En annen liten ting jeg har gjort denne uken er å kjøpe stygge grønnsaker og enslige bananer, naturligvis uten plastpose rundt. Han i kassen så litt rart på meg da jeg kom med syv enslige bananer i hånda, og jeg fikk også spørsmålet om jeg ville finne meg noen finere poteter. Jeg svarte at det gikk fint, og tenkte i mitt stille sinn at skjønnheten – den kommer innenfra.

Dersom du vil ta det enda et steg videre, kan du prøve dumpsterdiving. Matindustrien kaster ifølge Statistisk sentralbyrå rundt 134 500 tonn matavfall i året. Det burde være nok mat til en middag eller to. Jeg er dessverre en lovlydig borger og turte ikke å starte min kriminelle karriere på denne måten, men jeg sladrer ikke hvis du gjør det.

«Day zero» i regntunge Norge?

Norge nærmer seg nok ikke «day zero» helt enda, men det er likevel ting man kan gjøre for å spare vann og dermed miljøet. For det første vasket jeg mindre klær denne uken. Det er ikke det gøyeste jeg vet, så å ikke ha lov å vaske klær var i grunn luksus. Problemet oppstod da favorittbuksa mi ble skitten og ubrukelig, og etter hvert gikk jeg også tom for ullsokker og fryktet koldbrann. Da innførte jeg kollektiv klesvask i kollektivet. Ikke bare pleiet vi miljøet – vi pleiet forholdet også. Nydelig.

Den mer åpenbare måten å spare vann på er å dusje mindre, og her satt jeg grensen til to minutter. En ambisiøs grense for viljestyrken min. Sibirkulden har vært på besøk, og den har jeg bekjempet med lange, varme dusjer. Eller lange og lange, fem minutter. Vi har en varmtvannstank på størrelse med en ert, så det er grenser for hvor mye luksus jeg har unt meg selv. Hvis du har større varmtvannstank og ikke spiser hamburger, kan du som sagt unne deg denne luksusen.

Nytt er bra, men brukt er best

Mitt siste tips er å ikke underkaste deg forbrukersamfunnet, men handle bærekraftig eller ikke handle i det hele tatt. Første delen av uka hadde jeg full on shoppetopp, før abstinensene meldte seg og jeg krøp til Fretex. Der fant jeg mye fint, blant annet denne lekre ballkjolen fra 80-tallet. Heldigvis for deg kjøpte jeg den ikke, så her er det første mann til mølla! Du finner den på Fretex Møllenberg, hvor de for øvrig har mange kule retroklær og annet snacks.

Framtiden i våre hender lanserte nylig en bærekraftig bygguide som sier hvor du kan og ikke kan gå dersom du vil være et godt og miljøbevisst menneske. De byr også på andre ting, som for eksempel byttedag, hvor du bytter inn gamle klær med andre gamle klær, og du får sove godt om natten med vissheten om at du ikke bidro til klesindustrien i Asia (helt til du legger deg i pysjen fra Kambodsja og kjenner på dobbeltmoralen).

Kraftig mageplask

Lista ser kanskje lang og skremmende ut, og det var den også. Alt er jo *mulig* å gjennomføre, men det er ikke dermed sagt at alt er like lett gjennomførbart. Dusjingen krevde mer viljestyrke enn forventet, noe jeg åpenbart ikke har. Min veganske diett gikk så som så, og jeg måtte bukke under for min harde shoppetopp-regel. Handlenett på butikken var vel egentlig det eneste som gikk bra denne uken.

Mitt tips til deg må derfor bli å ta med handlenettet på påskeeggjakt, dusje hvis du må og vaske klær med venninner. **UD**

Både jeg og samvittigheten er ren.

Hvis du skal på galla i nærmeste fremtid, vil jeg anbefale Fretex Møllenberg på det varmeste. Du er garantert en unik kjole ingen andre har.

Bli med på skisesongens siste fest i Åre!
Se bl.a Turbonegro, Teddybears,
Cezinando og Säkert på scener
både i bakken og i Åre sentrum.
Heiskortet er inngangsbilletten din
på konsertene.

OSKAR LINNROS
SÄKERT!
TEDDYBEARS DJ-SET
TURBONEGRO [NO]
CEZINANDO [NO]
TOVE STYRKE
REBECCA & FIONA
MWUANA
AVANTGARDET
JANICE
SHITKID

Flere artister
annonseres fortløpende

facebook.com/aresessions

Miljøvern i bestemors mjølpose

MARLEN AURVÅGLID RAMSTAD
Journalist

Våre besteforeldres levemåte er på mange måtar meir miljøvennleg enn både vår og våre foreldres generasjon. Likevel slepp dei å gjere klimaproblematikken til ein del av sin identitet.

Før jul skulle eg til mi bestemor for å lage lefser, mi store gulrot gjennom heile eksamensperioda. Eg stussa sjølv på kvifor det var bildet av lefsebakinga som fekk ein glorie over seg kvar gong eg tenkte på den komande ferien. Kanskje det har med tradisjon å gjere, luktene, stabilitet og familiaritet. Og den stadig hyppigare tanken om at for kvart år eldre eg blir, blir besteforeldra mine eitt år eldre, dei òg. Lefsebakinga gjekk sin vante gang, og far såg sin sjanse til å terge mor då ho utbraut at lefsene hadde blitt alt for tjukke. Far sa at det vart no kjerringa òg, og lista seg ut av kjøkkenet med eit tilfreds glis. Baking har, saman med stricking og ei generell interesse for alt som er gammalt, blitt eit område eg og mi bestemor har delt dei seinare år. Halve garderoba mi består no av klede funne oppe på loftet deira. Det har vel ikkje gjort mitt gamle kallenamn «lisje-Aslaug» mindre aktuelt, og eg stiller meg stolt bak kommentarar på at eg liknar ho. Etter at lefsene var både steikt, smurt og pakka i ulike posar til ulike familier, fekk eg som alltid beskjed om å setje meg medan ho ordna kjøkkenet. Ein luksus eg aldri har protestert merkverdig imot.

Tilbake i Trondheim kjem eg over Svein Anders Noer Lie sin artikkel «Identitet er menneskets naturkraft» i Harvest Magazine. Etter nokre år i Trondheim har engasjementet mitt for miljø vakse seg ganske stort (dog utan å klare og gi opp salamien). Ei interesse eg nok ikkje deler med mine besteforeldre. I artikkelen forklarar Noer Lie identitet som grunn bak menneskes

manglande handling vedrørende klimakrisa. Han deler befolkninga enkelt i tre: Dei «hippe» er miljøvennlege fordi det er in, «miljøvernarane» gjer små ting i kvardagen utan å stille større krav til endring, og dei ressurssterke blant oss som framleis ikkje gjer noko. Eg kjem nok innunder miljøvernar-gruppa, den er grei, men mi bestemor blir vanskelegare å plassere. Ho er jo på mange måtar meir miljøvennleg enn meg: Ho sparar på gavepapiret ho får til jul, bøter i staden for å kaste, og vrenger kjolane sine før ho henger dei opp på kottet. Men eg trur verken ho eller eg vil kalle ho for ein miljøvernar av dette.

Denne desemberkvelden hos mine besteforeldre var på mange måtar som forventa, og gav meg både gullkorn frå bestefar og skryt frå bestemor, som innrømde at eg hadde blitt flinkare enn ho til å kjevla. Ting har liksom stått litt stille der. Å vere barnebarnet på kjøkkenet deira er det same no som då eg var ti år. Likevel kom det ei heilt ny erkjenning i ei lita handling mi bestemor gjorde då ho skulle rydde. I staden for å kaste mjølrestane som låg på benken, skrapa ho opp att mjølet med baksida av ein kniv. Denne vesle og ubetydelege handlinga frå bestemors side vitnar om ein forskjell mellom oss som stikk langt djupare enn kjevleferdigheiter og felles interesse

for stricking. Den illustrerte også kor tida absolutt ikkje har stått stille, avstanden mellom min og hennar generasjon er skremmande stor.

Noer Lie meiner fasa miljøkrisa no er inne i ikkje lenger handlar om kva den går ut på. Problemet ligg i korleis man skal løyse den, med identitet som eit klart hinder. Vi lid jo ikkje av mangel på opplysning, akkurat. Dette er tema psykolog og økonom Per Espen Stoknes også har i fokus, som i sin Ted-talk set kognitive prosessar som dissonans og fornektning opp mot miljøkrisa. Noer Lie vektlegg at våre handlingar er basert på kven vi er, som gjer at man i dag ikkje kan meine at oljepolitikken burde leggst om utan å bli stempla som miljøvernar.

Viss du då ikkje identifiserer deg innunder denne kategorien, kan du vere villig til å gå ein lang veg for å unngå dette stempelen.

Mi bestemor vaks opp i ei tid der det var lenge igjen for ord som zero waste, klimavote og miljøbevisstheit skulle opp og fram i dagen. Om eg skulle vere flink å bruke ei gammal melk på ei vaffelrøre, vil eg gjere ei god gjerning for miljøet. Om bestemor gjer det, er det berre naturleg bruk av restane. Det slo meg då eg las denne artikkelen, som seier at identitet står i vegen for handling, at samfunnet sin trong for å lage merkelapp

kan ha gått for langt (også på dette området). Eg kunne jo ut ifrå dei ulike handlingane eg har ramsa opp, kalla mi bestemor for ein miljøvernar. Men hadde eg sagt det, er eg sikker på ho hadde slått seg på låret og sagt: «Nei snilde deg, no må du gi deg».

ILLUSTRASJON: Astrid Bøhler

– Rorbua hadde høyere seertall enn «Nytt på nytt»

Tidligere «Du skal høre mye»-programleder Tore Skoglund mener den gamle fortellertradisjonen er i ferd med å forsvinne.

TEKST: Stefan Kaliski | FOTO: Hans Fredrik Sunde

«Skal vi ikke være dus og være venner», synger publikum mens Trond Myhre klimprer av gårde på pianoet sitt. Inn kommer Oluf, kanskje Mossa, eller en gammel nordlending som forteller logopedhistorier. Alt akkompagnert av latteren fra publikum og en flirende programleder: Tore Skoglund.

Fra 1987 til 2003 gikk «Du skal høre mye» sin seiersgang på NRK, direkte fra utestedet Rorbua i Tromsø. Nå har programmet blitt tatt videre til scene, med utsolgte forestillinger i blant annet Trondheim og Bodø.

– De siste årene har jeg jobba litt, men jeg har også vært plaga med helsa. Jeg begynner å bli gammel, så derfor måtte jeg fundere over hva jeg skulle gjøre videre.

– Med dagens øyne var det vi gjorde «peanøtts»

Programmet hadde sin storhetstid på 80-tallet, men det var tydeligvis ikke alle som likte det de så. Tre ganger ble «Du skal høre mye» meldt inn til Kringkastingsrådet av provoserte tv-seere.

– Den første kjendisen vi hadde med i programmet var Per Inge Torkildsen. Da ble det bråk.

– *Hvorfor det?*
– Det husker jeg ikke, men det var bare snakk om en bagatell. Kanskje det var en grovis. Det er vanskelig å vegre seg mot hva folk tenker, sier Tore, før han legger til:

– Det er jo alltid noen der ute som bare sitter og venter på å bli provosert. Med dagens øyne var jo det vi gjorde «peanøtts». Rundt 2000-tallet hadde Rorbua høyere seertall enn «Nytt på nytt».

Skoglund sparker oppover

Skoglund begynte tidlig med amatørrevy, og forteller at han alltid har vært interessert i humor.

– Jeg har alltid prøvd å ikke representere den ondskapsfulle humoren. Om jeg har lyktes, må andre bedømme. Om du skal sparke, så sparke

TORE SKOGLUND

Siste kulturopplevelse?

Jeg leste Jon Michelets siste bok om krigsseileren i jula. En gang i tida intervjuet jeg selv flere av de gamle krigsseilerne. Det var veldig sterkt.

Råd til Trondheimsstudentene?

Vær snille mot hverandre. Det omfatter det meste.

Kjendis du kunne tenke deg å bo i kollektiv med?

Kjendis? Ingen. Eller nei vent. Jeg kunne ha bodd i kollektiv med min gode venn Arthur Arntzen (Oluf, red. anm.) Han var et stort menneske som tålte å være kjendis.

Frykter du døden?

Jeg har mistet en sønn i kreft. Det unner jeg ingen. Personlig kan jeg ikke si at jeg ikke frykter døden, fordi da lyver jeg. Jeg skulle så gjerne ha blitt litt lenger her. Hodet fungerer, selv om kroppen skranter.

Forteller ikke historier på kjøpesenter

Den nordnorske fortellertradisjonen har alltid vært viktig for Skoglund. Dessverre mener han at de dagligdagse fortellingene er i ferd med å forsvinne.

– Fortellertradisjonen og den varme humoren er på vei ut. Det kan du sikkert ta en mastergrad i hvis du er interessert.

Tidligere møttes man oftere på nærbutikken og prata med naboer eller en tilfeldig forbipasserende. Slik oppsto historiene og fortellerkunsten.

– Jeg kan ikke se for meg at folk møtes på samme måte på et kjøpesenter. Det er vel en del av den såkalte utviklingen, sier han med et smått ironisk flir.

Tore ringer med dumphone

Han mener de sosiale mediene også bærer sin del av skylden. Fortellingene blir ikke like gode om de er skrevet ned.

– Sosiale medier tar knekken på fortellertradisjonen, konstaterer Skoglund.

Selv har han en Facebook-konto, men noen smarttelefon kan han ikke ha. Skoglund holder opp en klumpete dumphone.

– Jeg må ha denne på grunn av pacemakeren min.

– Vi har trykkefrihet, ikke trykkeplikt

Skoglund mener at noen mennesker burde beskyttes mot seg selv.

– Vi har trykkefrihet, ikke trykkeplikt. Mediene har en tendens til å slippe til mennesker som burde skånes fra seg selv.

– *Hva er den beste vitsen du har hørt?*
– Det nekter jeg å svare på. En god vits må ha en overraskelse, og gjøre en saltomortale til slutt. De verste historien du hører er der man som tilhører aner sluttpoenget allerede halvveis inn i fortellingen. **UD**

Vekker polaroidbildene til liv

NTNU-studenten Svanhild Amdal Telnes leverer en diktdebut med levende språk og sår tematikk.

TEKST: **Vilde Øines Nybakken** | Bilde: **Ånond Versto, Gyldendal Forlag**

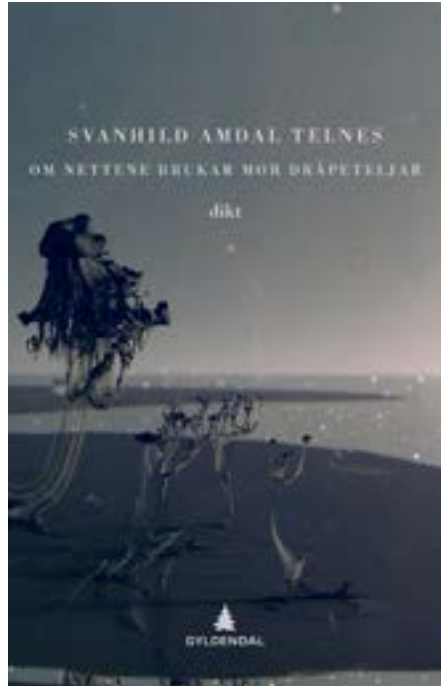
«Om nettene/ brukar mor dråpeteljar/ i arbeidet sitt./ Ho plasserer/ små, salte perler/ langs kinnbeina våre». *Om nettene brukar mor dråpeteljar* handler om Anna. Hun vokser opp med en mor som ikke har det bra, en svak, men god pappa, og en bror som ikke gjør som brødre skal. Så møter Anna Jakob, de er parete en ser på gata, i hvert fall for en stund. «Me er Anna og Jakob, som held hender, stoppar, snur oss mot soli og berre står slik». Så kommer minnene fra oppveksten.

Forfatter Svanhild Amdal Telnes (f. 1994) går profesjonsstudiet i psykologi ved NTNU. Tidligere har hun studert ved Skrivekunstakademiet i Hordaland. *Om nettene brukar mor dråpeteljar* er hennes første utgivelse. Her får leseren servert en stødige rammefortelling, men iløpet av boka oppdager en også indre sammenhenger som løfter diktsamlingen til et høyere nivå. De språklige bildene gir en til tider gåsehud. Et eksempel er en morter hun får av

farens sin, som hun kan knuse minner med. «Eg støyter/ hardt med mortaren./ Vil male minna til finkorna sand,/ nettene til oske».

Jeg blir skeptisk når minnene beskrives som uklare polaroidbilder, men Telnes unngår heldigvis klisjéfellen. Hun dveler ikke ved fotografi-metaforen, det er bare slik hun husker minnene, som for å ha kontroll på dem; «for som scenar i ein film/ vert dei levande». Til tross for en dominerende mor føler man en omsorg for henne mellom linjene, blandet med Annas frykt for å bli som henne: «Du blir ikkje/ som ho, Anna./ Mor di finst ikkje lenger,/ du er alt ho aldri var».

Det er umulig å ikke bli beveget av Telnes' debut. Om du er redd for å gråte på bussen anbefaler jeg å lese den for deg selv. Telnes er et ungt talent med en stødige dikterhånd, og jeg gleder meg allerede til å se hva mer hun vil by på i framtidige utgivelser.

Har jeg vært på sirkus eller teater?

Når Trøndelag Teater setter opp *Spelemann på taket* spares det ikke på kruttet.

TEKST: **Vilde Øines Nybakken** | Foto: **GT Nergaard, Trøndelag Teater**

Vi befinner oss i tsartidens Russland, like rundt forrige århundreskifte, en tid preget av omveltninger, jødeforfølgelser, krig og opprør. I den fiktive landsbyen Anatevka lever melkebonden Tevye med sin kone, Golde. Han slites mellom å holde ved de jødiske tradisjonene og å samtidig gjøre deres døtre lykkelige. Tradisjonen trues med å måtte vike for den moderne tids tankegods, tydeligst representert av den lærde og revolusjonære Pertsjik, som i Mads Bones' skikkelse som kommer slentrende inn som en annen hipster.

Spelemann på taket av Stein, Bock og Harnick, er en av verdens mest populære musikaler. Jeg finner plassen min med høye forventninger etter lovord om stykket fra venner. Når sceneteppet går opp, går det ikke lang tid før jeg konkluderer med at det de har sett, neppe kan måle seg med det jeg får se på Hovedscenen på Trøndelag Teater denne kvelden: Oppsetningen overgår alle forventninger.

Ikke bare gjør Silje Lundblad og Trond-Ove Skrødal en fortrolig tolkning av Golde og Tevye: Marianne Meløy, i rollen som landsbyens parmaker, Yente, er et friskt, nordnorsk pust som virkelig kommer til sin rett. Som en representant for tradisjonene, minner Yente om den tidløse figuren enhver bygd har. Hun tar publikum i sin hule hånd fra øyeblikket hun entrer scenen, og latteren sitter løst og hjertelig.

Scenografien minner om en nedlagt fornøylespark og forsterker følelsen av brytningstid på en glimrende måte. Den underbygger det karnevaleske som preger hele oppsetningen, kanskje tydeligst i form av spelemannen som er gjort om til en narr. De døde vekkes til live i et absurd og oppslukende kaos, og teateret blir på et øyeblikk omgjort til et slags sirkus, med svevende skuespillere og praktfulle, karnevaleske kostymer.

Etter drøye to timer med glimrende musikalnumre og et oppslukende show av en forestilling forlater jeg teateret med et ønske om mer. Det er bare én ting å si til Trøndelag Teater: *Mazel tov!*

Ei trøndersk sjarmbombe

Trondheimsreisen burde innførast som obligatorisk introduksjonsvideo for alle Trondheimsstudentar.

TEKST: **Marlen Ramstad** | Foto: **GT Nergaard, Trøndelag Teater**

Tidleg i filmen blir det fortalt at trøndarane er jordnære, men at dei måtte passe på at dei ikkje blei så jordnære at dei gjekk under jorda. Og der var lista lagt, smilet sat på under resten av filmsyninga. Sett saman av filmar frå nasjonale arkiv og frå ulike loft, geleida av stemmene til folkekjære trøndarar som Anne B. Ragde og Odd Reitan, får vi eit innblikk i Trondheims historie frå 1900-talet og opp mot i dag.

Filmen kan sjåast på som eit større identitetsprosjekt, og er nok noko av grunnen til at den appellerer så godt. Den famnar breitt ved å vere ein dokumentar med dramatiske verkemiddel, som gjer den jorda og truverdige, samtidig som den får fram ein fellesskapsfølelse (der studentane er inkludert). Det er ein film som på mange måtar seier «dette er oss», og er med det ei unik framstilling av Trondheim og Trondheims-folket.

Frykta eg hadde for at dette var ein idealisert hyllest til dei trønderske vart heldigvis avkrefta eit stykke ut i filmen. Regissør Magnus Skatvold trekk óg fram dei mindre gode sidene, som behandlinga av jødane under andre verdskrig, kvinnes stilling, og korleis «blokkungane» blei sett på av Singsakermødrene då arbeidarklassa og den øvre middelklassa begynte på skule ilag. Alt fortalt med glimt i auget, sjølvsagt.

På mange måtar kan ein trekkje parallellar frå trondheimshistoria til resten av landet. Korleis det var under og etter krigen, dei gode tidene etter oljen og inntoget av modernismen. Dei viktigaste historiene er likevel knytt til dei felles kampane som har blitt utkjempa. Navnestriden Nidaros/Trondhjem, bevaringa av trikken og ikkje minst kampen mot E6 og Bakklandet. Fortalt på trøndersk, med ei blanding filmmusikk spelt inn av Trondheim Symfoniorkester og trondheimsviser, bring regissøren fram følelsane han ønskjer i publikum. Eg er litt skuffa over at det ikkje blei trukke nokre større trådar mot slutten, men eg sat likevel med eit smil.

Så her er mitt tips til komande fadderar til komande fadderveker:

Ta ei pause frå fyll og bakrus, stable dykk saman i ein sofakrok og la kjærleiken til Trondheim begynne å gro på ein høgst sjarmende måte.

UNDER DUSKENS NOVELLEKONKURRANSE

Under Dusken inviterar alle studentar i Trondheim til ein konkurranse i novelleskriving.

Ta fram skrivesakene og din indre kreativitet: Under Dusken køyrer nok ein gong novellekonkurranse! Tema for novella er **KUNSTIG**. Dette må på eitt eller anna vis kome fram i teksten.

Makslengde på teksten er 12 000 teikn. Vinnarteksten vil bli publisert i siste utgåve før sommaren og på underdusken.no. **Vinnaren vil også motta eit forfattarkit** komponert av oss i Under Dusken.

Litterært Kollektiv stiller som jury for konkurransen. Alle bidrag må sendast inn seinast **15. april** for å kunne delta i konkurransen. **Bidrag sendes til kulturredaktor@studentmediene.no**

KUNSTIG

Ris med Tomaris

TEKST OG FOTO: Tomaris Semet

Nordmenn er gode til mange ting, men de fortjener ikke ros for ris.

For to år siden ble jeg til min store forskrekkelse servert «Boil-in-bag rice» hos en venninne, og jeg måtte fint spise det. Noe døde i meg den dagen og jeg har ikke vært den samme personen siden. Siden den gang har jeg fått servert både underkokt og overkokt ris. Kjære venn, hvis du må beskrive risen din med en preposisjon knyttet til adverbet, kan du bare gi opp. Risen er dårlig kokt. Ris er en fantastisk matvare som har uendelig mange bruksområder, og kan ved riktig tilberedning løfte opp de enkleste av retter til nye høyder.

Digg ris, 1-2 personer

- 1,5 dl ris
 - 1 klype salt
 - ½ ss olje
1. Mål opp risen, og rens den i kaldt vann. Skyll risen minst tre ganger, og rør rundt i risen for hver runde.
 2. Hell i vann og mål opp risen. Det skal være ca.1,5 dl vann for 1 dl ris. Eventuelt skal vannet nå opp til enten første, andre, eller tredje fingerledd, avhengig av mengden ris.
 3. Tilsett salt og olje før risen begynner å koke. Vent til risen koker, og skru deretter ned varmen til nest laveste styrke. Følg nøye med under oppkoking, vannet koker fort, så pass på at ikke risen brenner seg i kjelen.
 4. Når du skrur ned varmen, dekk kjelen med aluminiumsfolie og sett lokket på. La risen koke i ca. 10-15 min. Ikke fjern lokket underveis og ikke rør i risen før den er ferdig.

Ristyper og bruksområder

- Ris deles generelt i to typer – lang og medium/kort. Disse igjen har sine subtyper. Langkornet ris er av allsidig natur og finnes i fire hovedtyper:
- **Fullkornsris:** Den sunneste ristypen og elsket av #sommerkroppen18. Den har en grovere tekstur og tar lengre tid å koke.
 - **Hvit ris:** Tar kortere tid å koke enn brunris, og har en lettere konsistens. Riskornene klistrer seg ikke sammen og passer derfor ypperlig til retter med mye smak.
 - **Basmati:** Kan være både hvit og brun. Er full av aroma og har en porøs konsistens. En favoritt i mange indiske retter.
 - **Jasmin:** Kusinen til basmati. Er av lignende form, men besitter mindre duft. Er myk ved tilberedning og en gastronomisk yngling i det thailandske og kinesiske kjøkken.

- Kort/mediumkornet ris består av en rekke ristyper av særegen natur, men det er to typer som er lettest tilgjengelig.
- **Arborio:** Brukes primært for risotto. Har et høyt innhold av stivelse som gjør at risen blir ekstra klebrig.
 - **Sushiris:** Har et innsnevret bruksområde. Har ekstra høyt innhold av stivelse, så vær oppmerksom på vannforholdet for å oppnå optimal klebrighet.

For de ekstra eventyrlystne kan risen farges med litt gurkemeie, eller spises i burrito, dyppes i suppe, bakes i pai, stekes som hamburgerfyll, piffe opp omeletten med mer.

I Trondheim sentrum er det et utvalg av innvandrerbutikker som selger mengder av ristyper. Prisen er rimelig, og en pose ris holder i et par måneder ved hyppig bruk. Du trenger med andre ord ikke ta «snarveien» som er Rema 1000.

Snasen wok, 1-2 personer

- 2 fiskekaker
- ¼ squash
- 100g sopp
- 2 blader kinakål
- ¼ brokkoli
- 1/2 paprika
- 1 ss honning
- 2 ss soyasaus
- 1 klype pepper
- Litt matolje til steking

1. Varm opp pannen med litt olje. Kutt opp grønnsakene og fiskekakene i middels store biter. Stek squash, brokkoli og sopp først. Når de har myknet (ikke soggy), legg resten av grønnsakene og fiskekakene i pannen. Skru ned varmen og rør litt rundt.
2. Bland honning, soyasaus og pepper i en liten kopp. Rør rundt og tilsett en teskje vann om smaken er for intens. Tilsett gjerne krydder av eget ønske.
3. Stek grønnsakene til ønsket grad og hell sausen i pannen slik at alle grønnsakene blir dekket. Rør rundt og pass på at ikke soyasausen brenner seg fast. Tilsett mer vann om nødvendig.
4. Skru av varmen, og flytt stekepannen. Sett gjerne et lokk på og la sausen sette seg i noen minutter.
5. Server med ris.

Månedens studentvin

JOHANNES GULBRANDSEN
JOURNALIST OG VINENTUSIAST

Vin - A. Jaume Côtes du Rhône Réserve Grand Veneur Rouge 2015
Biologisk produsert
Kr. 149,90

Du går aldri feil med en Rhône-vin er det noe som heter. Området i Sør-Frankrike er et av de som leverer størst kvantitet til nordmenn, og vet du hva du skal se etter er det mange kupp som kan gjøres her. Familienavnet Jaume, er en slik ting det er verdt å merke seg om du er ute etter god, men rimelig vin. Årstallet 2015 er en annen slik ting, dette var i Frankrike et år med mye sol og modne vindruer. Denne varianten bærer preg av en miks av mørke, modne bær, samt en kryddersmak som er erketypisk for nettopp Rhône. Den er i tillegg saftig, forførende og hinter elegant om vanilje. Vinen har en god, fast finish og vil smake enda bedre ved siden av noe rødt kjøtt. Langt mer smak enn prisen antyder. Egner seg for middager og kjærestekvelder.

HJELP!

Vaginaen min er syk!

Når du ikke får på deg olabukse fordi høna er for hoven, da er det på tide å ta turen innom gynekologen.

Tekst: **Anonym** | Illustrasjon: **Trond Johan Stavås**

Jeg trodde at jeg visste det som var å vite om kjønnssykdommer og andre plager kvinner kunne få sør for Stadt. Jeg har alltid vært nøye med bruk av kondom og gått til jevnlige besøk hos gynekolog etter hver nye sexpartner. Da jeg en morgen våknet opp til en ugjenkjennelig vagina, ble jeg ikke bare livredd, men det fikk meg også til å sette spørsmål rundt all informasjon jeg hadde lest om kjønnssykdommer. Jeg våknet tidlig for å gjøre meg klar til jobb da jeg med en gang kjente at det var noe som ikke stemte. Jeg hadde sterke smerter i underlivet og kjønnsleppene var både hovne og klodde intenst. Jeg fikk dratt fram et speil for å ta en god titt nedentil, da så jeg at det absolutt var noe som ikke stemte. Dette var da ikke min vagina. Det er i hvert fall ikke sånn den pleide å se ut!

Jeg skjønte at jeg måtte komme meg til legen. Det var bare et problem, jeg måtte på jobb først. Jeg var så hoven at det å ta på seg undertøy var umulig, det gjorde altfor vondt. Trange olabukser var det bare å droppe. Redningen ble en haremsbukse, som var trukket nederst i skuffen min. Den var kjøpt på en eller annen sydentur, og den var stygg. Selv om jeg så ut som Aladdin, var den likevel det eneste jeg fikk tredd over bollemusa. Vid og luftig: Jeg var klar for jobb.

Da jeg omsider kom meg på jobb bestilte jeg sporenstreks en time til gynekolog, og heldigvis fikk jeg time samme dag. I løpet av vakta mi googla jeg alt som var av sykdommer. Dette måtte jo være noe eksotisk! Ved nærmere

ettertanke håper jeg virkelig at jeg sletta loggen på jobbdataben.

Med tusen tanker i hodet prøvde jeg å tenke på hva som kunne være galt. «Brukte vi kondom? Har jeg brukt en ny såpe? Jeg kommer jo til å dø.» Verken skolen eller samfunnet har lært meg hva det betyr å plutselig våkne med ei bollemus!

Vakta som virket til å aldri ta slutt, var omsider over, og jeg pilte avgårde til gynekologen. Den startet, som gynekologtimer ofte gjør, ved å teste seg for diverse kjønnssykdommer. Jeg hadde akkurat begynt å slappe litt av, noe som er vanskelig når man ligger med beina spredt i et fullt opplyst rom med en dame halvveis inn i rattata, da gynekologen begynte å le! Ja, hun begynte å le mens hun lekte bilmekaniker under panseret. «HVA?! Hva er det for noe? Hvorfor ler du? » Gynekologen fortsatte å humre mens hun tok en prøve av meg for å så legge det under et mikroskop. Dette fikk henne visst til å le enda mer. Hun kom tilbake til mine spredte ben og tok enda en prøve for å gjenta prosedyren, denne gangen sa hun «Oi! Her var det mange», mens hun smilte bredt. «Mange? Hva mener du? Er det noe inni meg?»

Gynekologen ba meg ta beina ned og satte seg ved siden av meg. «Beklager at jeg lo, men dette er veldig spennende for meg. Jeg har aldri sett dette før, kun lest om det på studiet.» Her er det viktig å nevne at hun har jobbet som gynekolog i mange år. Jeg stirrer blankt på henne, uten

ord, for jeg skjønte ingen verdens ting. «Jeg må spørre, har du vært syk i det siste? Influenza eller noe sånt?» Ja, svarte jeg. Jeg hadde vært frisk i en liten uke, men hadde nettopp hatt en kraftig influensa som gjorde meg sengeliggende en stund. «Okei, du skjønner det at virus er veldig smarte, de har nemlig gjemt seg i vaginaen din». Her husker jeg ikke helt hva jeg sa, eller om jeg sa noe som helst, jeg tror jeg var i sjokk. «Kroppen har jaget ut viruset, men det er ikke borte. Vi har en helt annen bakterieflora der nede og immunforsvaret får ikke gjort samme jobb der. Det ville ha ødelagt PH-verdien og alt som skal være i balanse. Det som kommer til å skje nå er at viruset nok kommer til å prøve å spre seg tilbake til resten av kroppen igjen og du kan bli syk en gang til. Mest sannsynlig vil de forsvinne fordi de ikke trives der. Om hevelsen ikke har gått ned om to-tre dager så må du komme tilbake igjen».

Først trodde jeg at gynekologen tulla med meg, for ærlig talt, influensa i vagina? «Det er ikke smittsomt og du må bare vente til dette går over, vaginaen din er bare litt syk, den trenger bare litt hvile» sa hun og småhumret litt. I sjokk, med et snev av lettelse, gikk jeg hjem, la meg på sofaen og lot vaginaen min hvile.

Så om du klør og er hoven under dusken din, kan det være at den er litt syk, det er viktig å passe på den óg! Legen anbefaler litt Netflix, Cola, og ta definitivt fri fra jobb.

I denne burgeren har de ikke spart på saltet

Verken prisene eller maten holder mål hos Byggmakers Handyburger.

TEKST OG FOTO: **Piffi** og **Gastromat**

Piffi og Gastromat har igjen fulgt den kulinariske motorveien til Tiller. Som gastronomiske polfarere kjemper de seg av gårde på snødekte veier, tiltenkt plankehandlende bilister, mot Byggmakker og Handyburger. «For hungry people», klinger slagordet, så det er godt at de erfarne varehuskaféanmelderne er gresselig sultne.

Vegetar på menyen

– Overraskende innholdsrik meny, sier en tydelig imponert Gastromat, etter at han og Piffi har studert menyen.

Som slagordet, bærer de fleste av rettene også engelske navn. Spisestedet kan blant annet by på «Real lunch», «Flying chicken» og fiskeburgeren «Easy catch», men anmelderne bestemmer seg for at flaggskipburgeren «Overloaded» og vegetarburgeren «Vegetar» vil smake.

– En burger til 189 kroner burde smake godt, konstaterer Gastromat.

Her er det ingen bordbestilling, og herlighetene må forhåndsbetales ved den spartanske kantinedisken. Den halvt imøtekommende kassøren innehar også stillingen som kokk og kjøkkensjef.

Piffi og Gastromat er de eneste gjestene i lokalet, og fra sin plass i en av båsene kan de studere motorveien og Byggmakkers lite flatterende parkeringsplass. Lokalet er en

blanding av Egon og en amerikansk diner. Rustikke vegger kledd med drivved og dinerstoler i oransje, rød, svart, marineblå og lyseblå dominer lokalet, mens himlingen er gjort ut av et kledelig stykke armeringsjern.

Salt med hint av ost

Burgerne kommer raskt på bordet, akkompagnert av drikkevarene: Cola og vann.

– Her har de jo ekte Coca Cola, sier Gastromat med kjennermine, mens han tar en bit av «Overloaded».

Burgeren består av bacon og to tynne skiver med kjøtt, belagt med sjenerøse mengder ost. Osten, som ligner en bit av en oransje refleksvest, stikker ut fra under det gule burgerbrødet. De få grønnsakene er satt helt i skyggen.

– Denne burgeren smaker bare salt bacon og burgerost, sier Gastromat, og ser skuffet ned på det som skal være spisestedets flaggskip

Vegetarburgeren er ikke stort bedre. Salt og smakløs. Hva den egentlig er laget av, er umulig å si. Piffi blir like tørr som Jarl Goli i munnen. Da er det godt at han har brus av beste merke for hånden.

Ikke godkjent av bestemor

Men Piffi og Gastromat gir ikke opp. Desserten og to kopper Ali kaffe blir brakt til bordet av kassereren, som plutselig har blitt servitor. Det aner de to at mannen har forstått at de begge er der inkognito. Kanskje han har lagt merke til duoens skriveblokker? Den sjenerøse mengden med is rundt eplepaien kan tyde på det.

– Denne Eplepaien er farlig søt, uten syrlighet. Den er jo bare fylt med syltetøy, forklarer Piffi.

– Men den er i alle fall varm, skyter den evig optimistiske Gastromat inn.

Det er likevel ikke til å stikke under en stol at bestemors eplepai smaker like lite av bestemor som resten av maten på Handyburger. Selv ikke softisens runde fløtesmak er nok til å berge retten.

– Her får du ikke mye for pengene, sier Piffi i det duoen er på vei ut fra lokalet.

– Hvorfor skal man dra helt til Tiller for å spise burger som er saltere og dyrere enn den man får i sentrum, utdyper Gastromat. **UD**

MENY
MAT FOR PENGENE
SERVICE
MILJØ
TOTALOPPLEVELSE

HANDYBURGER

Byggmakker, Vestre Rosten 97, Tiller.

Vi spiste:
"Overloaded"-burger og vegetarburger til hovedrett. Bestemors eplepai med softis til dessert

Prisnivå:
Hovedretter: 79-189 kr.
Dessert: 29-54 kr.

Hvem passer det for:
Den smakløse

Klientell:
Håndverkere og menn i Dressmannhabitt.

Miljø:
Norsk diner.

Utsikt:
Parkeringsplass med motorvei i bakgrunnen.

Vegetarretter:
Vegetarburger og fries.

Rullestolvennlig:
Tja.

Insidertips:
Dypp friesen i majones fra majonesdispenseren!

På vinylsafari i platejungelen

Trøndersk CD & Platemesse er en godteributikk for voksne barn.

Foto: Erlend Gylver

Vinyl har fått en renessanse, og det å lete gjennom kassevis med analog musikk er blitt en sport for mange. På lukkede Facebook-grupper kan noen samlere betale helt vanvittige priser for den riktige vinylen. Andre ønsker seg bare noen gamle favoritter i originalutgave man kan kose seg med på platespilleren. En platemesse er en selvfølge for mange entusiaster, her er utvalget noe helt annet det man ellers finner i Trondheims vinylbutikker. Rett og slett en godteributikk for voksne barn.

For noen er en slik messe likt brettspillet *Den forsvunne diamant*: Man kan komme over mange diamanter, men bruker fortsatt timesvis på å lete etter en bestemt skatt som overgår alle andre i denne jungelen av plater. Det dreier seg om spenningen: Det føles som om nesten hva som helst kan befinne seg i neste kasse. Plutselig er et gullfunn gjort, og man er blitt en litt lykkeligere platesamler.

Med dette i bakhodet bestemte vi oss fort for å dra på Trøndersk CD & Platemesse på Byscenen, dele oss opp, og prøve å finne minst én ting vi kunne skrive om i ettertid. Vårt journalistiske oppdrag: Det å dokumentere vår ferd gjennom jungelen.

Rising.

– Tar dere Vipps, eller må jeg ta ut penger?

Jeg spør og håper at den praktiske og uformelle betalingstjenesten har gjort sitt inntog i vinylverden.

– Vipps skal gå bra, selv om cash er å foretrekke, kan fyren i døra fortelle meg.

Jeg puster litt lettet ut, jeg aner uansett ikke hvor nærmeste minibank er og har ikke gått med cash i lomma siden 2012. Inne i Byscenens hovedsal kan jeg jeg skimte en rekke folk som dypt fokusert utforsker utallige kasser med vinylpater. Blue Öyster Cult dunderer over anlegget.

Inne i lokalet blir alle mine fordommer mot vinyl-miljøet i Norge bekrefte. En rekke middelaldrende menn står og blar iherdig blant vinylkasser, og selgerne ser ut som en gjeng fra 68-generasjonen som har hentet ut de gamle band-t-skjortene fra bakerst i skapet. Musikkutvalget er tilsvarende, utelukkende fra før 1980-tallet er å finne i kassene. Fra kjente navn som Led Zeppelin og Jimi Hendrix, til mer obskure ting som progrock-bandene Yes, Camel, og Hawkind.

Dette er en liten bit av himmelen for undertegnede – en selvutentv progrock-nerd.

Letingen begynner i alle kassene som er merket «1970-tallet.» Noen spesiell strategi eller plan har jeg ikke, og jeg leter litt tilfeldig helt til jeg drar opp noe jeg drar kjensel på, *Long Live Rock 'n' Roll* fra en av 1970-tallets progrock-supergrupper, Rainbow.

– Den plata der er søren meg bra, sier sidemannen.

Fyren er tydeligvis en vinylkjenner. Vi begynner å småprate, og i løpet av noen minutter har han gitt meg en kort innføring i kunsten å dra på vinylsafari: Sjekk årgangen, hvilket land den kommer fra, og om det er synlige skader på selve vinylen og så videre. Å samle på vinyl er ikke så ullikt det å samle på vin, tenker jeg, mens min nye venn rusler videre.

Etter å ha vippset selgeren 150 kroner for plata, rusler jeg videre med dagens første fangst. Samtidig er jeg ikke helt fornøyd. Plata *Rising* fra noen år før er om mulig enda bedre. Til min store lettelse har en medjournalist nettopp sett plata i en annen del lokalet, og jeg småløper bort og får bekreftet at den er der, og at den ikke er solgt. 100 kroner for en av rockehistoriens beste utgivelser virker nesten litt for billig, men studentvennlig er det i hvert fall.

Rising er høydepunktet i Rainbows karriere, og på plata kan man høre to av rockens mest ikoniske figurer: Deep Purple-gitarist Ritchie Blackmoore og vokalist Ronnie James Dio. Den særegne og fantasifulle progrocken ville vært soundtracket hvis *Ringenes Herre* skulle blitt en rockemusikal. Med to Rainbow-vinyl i Kiwi-posen drar jeg hjem, vel vitende om at jeg resten av lørdagen kommer til å spille klassikeren «Stargazer» for fullt på anlegget hjemme.

– Erlend Gylver

Never for Ever.

Jeg er ikke den mest entusiastiske når det kommer til å samle på plater. Jeg har unngått det meste av plater og platemesser i håp om å slippe og bli avhengig, og å bruke penger jeg ikke har. Allikevel var jeg i overkant fornøyd med at jeg endelig hadde en unnskyldning til å tre inn i dette – til nå – parallelle universet av platesamlere, og hilse på noen av dem på Byscenen. Jeg sender melding til faren min hjemme i Ålesund i forkant for å sjekke status på den bortjemte platespilleren i kjelleren hjemme.

En smule naiv og ganske håpefull, møter jeg opp på platemesse på leting etter noen 90-talls hiphop-skatter. Tanken er å finne Bone Thugs-n-Harmony sin *E. 1999 Eternal*, kanskje noe Souls of Mischief eller Lord Finesse, men den gang ei. Ved første øyekast ser jeg stort sett rock så langt øyet kan se. Jeg bruker en god halvtime på å bevege meg nedover den første raden med selgere. Jeg går ikke ut av rekka i frykt for å miste plassen min – bare glir nedover som den rutinerte platesamleren jeg nå plutselig er blitt. Ved enden av rekka ser jeg en liten pappbit som stikker opp bakerst i ei eske med plater, hvor jeg leser «hiphop». Jeg får et lite håp som forsvinner like raskt som det oppstår, da utvalget er noe tynt med bare det ene albumet jeg finner under sjangeren.

Denne lille nedturen gjør at jeg går over til en plan B rimelig kjøpt. Blant funken finner jeg artister jeg for lengst har glemt av, som norsk-polske Alex. Jeg leker med tanken om å dra hjem med *Handle With Care*-albumet, rekker å få «Funky Donkey» på hjernen, vurderer Thin Lizzy som dukker opp lengre bak i samlinga, før jeg fortsetter jakten hos neste selger. Jeg runder lokalet tre-fire ganger, og deler intimsone med minst en god håndfull fremmede trøndere før jeg finner Kate Bush sin *Never for Ever*.

Platcoveret i seg selv er et kunstverk, og nesten grunn nok alene til å kjøpe plata. Albumet tilfredsstiller samme hvilket humør man er i, det er nyansert, og forteller mange gode historier. En personlig favoritt er hyllesten til den syfilisrammede komponisten Frederick Delius, «Delius (Song of Summer)», hvor Bush stiller som svaneprinsesse i musikkvideoen. *Never for Ever* sikter til at ingenting varer evig, men denne plata vil iallfall gå igjen i flere år framover for min del. Idet jeg skal til å betale tikker det inn en melding på mobilen: De hjemme melder om brukbar platespiller, og jeg ser allerede frem til neste platemesse.

Det merkes på kontoen at det er 10. mars, men jeg overfører gladelig 120 kroner fra sparekontoen og vippser over beløpet. Er man heldig blir man litt ekstra kjent med plateselgeren også. Jeg får med meg en kvittering fra en av handledurene hans i Rema 1000-posen jeg får til å putte plata i, så i mitt tilfelle kan jeg gjette meg til hvor mange Dahls fyren som solgte meg *Never for Ever* inntok en sommerhelg sist august, lettere enn det du kan.

– Line Sandvik

Hjernen er alene.

I bakrusen fra gårsdagens eskapader våkner jeg lørdag morgen for fjerde gang, etter å ha sløvt trykket stopp på alle tre alarmene fra telefonen. Småkvalm hopper jeg i dusjen, og drar deretter på meg samme genser jeg hadde på i går, nå med en nydelig aroma av sigg og ølsøl. Jeg snubler ut av trappeoppgangen med nesa rettet mot sentrum.

En ti minutters rusletur og en iste-flaske på styrten senere står jeg inne på Byscenen og vet ikke helt hvor jeg skal starte. Etter å ha fått testet at stemmebåndet fortsatt funker noenlunde, finner jeg en åpen plass mellom to middelaldrende karer og begynner å bla. Jeg forsøker å grave fram den planen jeg hadde lagt tidligere for hva jeg skulle lete etter, godt gjemt inne i hodet mitt. Jeg finner den til slutt, under «diverse»-delen, gjemt blant tåkete bilder av kleine dansemoves og andre ting jeg hadde håpet at alkoholen skulle klare å viske ut.

Det er tynt med tidlig 90-talls indie-rock å finne mellom umettelige mengder med Rolling Stones, Beatles, Dumdum Boys og Åge. Mye Åge. Så mye Åge at jeg vurderer å plukke opp *Levva livet*, før jeg innser at jeg er en 22 år gammel gutt fra Oslo. Jeg blir nødt til å revurdere planen min. Etter en justering på tiåret er den nye planen klar. Jeg skal lete etter svensk 80-talls synthpop. Rettere sagt, jeg blir plutselig veldig fysisen på å finne noe Lustans Lakejer. Ekstrapoeng hvis jeg finner *Uppdrag i Genève*.

Bord etter bord blir gjennomført, eske etter eske blir gravd i. Jeg innser etter hvert at den nye planen heller ikke er så mye å gå på. Fingrene får kramper fra all blainingen, og beina blir støle. Det er mye Abba. Heldigvis ikke like mye Abba som Åge, så *Voulez Vous* blir fint bladd over før jeg begynner å faktisk vurdere det. Jeg begynner å nå begrensningen av min bakfulle kapasitet. Og jeg er fortsatt tomhendt.

Omsider, i en eske jeg hadde klart å overse på mine første to runder finner jeg noe som frister nok til å kjøpe. En litt slitt originalversjon av DeLillos' *Hjernen er alene* til den nette summen av 75 kroner, bak Jokkes *III* til den ikke fullt så nette sum av 1100 kroner. Med en sinnsstemning som matchet tittelen perfekt og nesten alle DeLillos' beste låter måtte det bli den. «Sveve over byen», «Den feite mannen», «Balladen om Kåre og Nelly». Det eneste som gjør at denne ikke er en «best of»-plate er «Nittenåttifire». Relativt fornøyd drar jeg hjem og legger meg vannrett i noen timer før jeg igjen får den gode ideen om å være bakfull på søndagen også.

– Sander Engen

The Idiot.

Når jeg kommer inn på en platemesse så kjenner jeg på samme følelsen jeg fikk av å gå inn i en lekebutikk da jeg var liten. Jeg vil ha alt, og det svir at jeg må begrense meg kraftig. Nøysomt og effektivt må jeg pløye gjennom tusenvis av cover. Å se gjennom alt, samtidig som å få kjøpt godbitene før de blir tatt, er alfa omega for at dagen skal bli vellykket. Alle som har bladd gjennom kasser på kasser med vinyl vet at dette er et umulig oppdrag. I hvert fall om man blir i nærheten av like revet med som meg, og kaster seg på et halvgodt kjøp fordi selgeren er en kjenning.

En feil jeg alltid gjør er å ikke bestemme meg for hva jeg skal se etter. Jeg liker heller følelsen av å oppdage noe jeg ikke visste jeg ønsket meg så sterkt, og uheldigvis for lommeboken så viser det seg at det er mye jeg ønsker meg. Intet mindre enn 700,- gikk det denne gangen. For en lutfattig student høres dette drøyt ut, men jeg er uvanlig fornøyd med fangsten. Av de seks platene jeg kunne sortere inn i hyllen min på lørdag, er storfavoritten Iggy Pops debutplate, *The Idiot* fra 1977. Min tredje Iggy Pop i fysisk format.

Selv om jeg ikke visste hvor viktig det var for meg å eie dette albumet for jeg plasserte det i hylla mi, har jeg lenge ment at dette er et av Iggy Pops mest spennende album, hvilket sier sitt, ettersom fyren har 40 år med kontinuerlig plateutgivelser å se tilbake på. Jeg må innrømme at fascinasjonen delvis kommer av at ingen ringere enn David Bowie har produsert *The Idiot*, i tillegg til å ha skrevet åpningslåta. Bowie har satt sitt preg på musikken, samtidig som Iggy Pop er sitt vanlige, eksentriske jeg. Det er inspirert av både funk og Kraftwerk, samtidig som det er mørkt og dystert. Kanskje perfekt post-punk? Hvis du synes det er en drøy påstand, kan jeg unnskyldte meg med at jeg fremdeles er i lykkerus av å ha hørt albumet gang på gang på gang.

– Maren Høgevold

TRØNDERSK CD- OG PLATEMESSE

- Midt-Norges største markeds plass for ny og brukt vinyl, CD og annet musikkrelatert snadder innenfor alle prisklasser og sjangre.

- Arrangeres en gang i halvåret på Byscenen.

The Times They are A-changin'

Jeg møter opp på Byscenen med et enkelt mål for øye: å utvide platesamlinga litt. Jeg kan så klart ikke ta meg råd til mer enn et par plater, tenker jeg til meg selv. Jeg er jo tross alt student, så det blir ikke mer enn tre. Kanskje fire. Jeg har jo gått på mer enn én platerelatert smell før, og brukt litt for mye spenn på messe, for så å måtte leve på nudler fram til neste stipend. Denne gangen skal jeg beherske meg. Fornøyd med hvor voksen og ansvarlig jeg er blitt, går jeg inn til messen med ei maksgrense på fem vinylplater. Så var det å finne ut hva jeg egentlig leter etter, da.

Jeg bestemmer meg for å finne noe Dylan, og akkurat da ser jeg ham. Han pratsomme med pornobarten, som alltid stiller opp på disse messene. Der finner jeg garantert noe bra rock eller prog, og etter å ha saumfart kassene hans får jeg bekreftet kvaliteten. Men de platene jeg vil ha er jævlig dyre. 600 kroner for en slitt utgave av *In the court of the Crimson King*? Eier du ikke skam, mann? Jeg kan brødfø meg selv i ei uke for de pengene! Jeg lufter selvsagt ikke disse tankene til pornobarten, nordmann som jeg er, og gir ham i stedet en hundrings i bytte mot *Vårsøg* i det han spør om jeg er surnadaling. Nei, takk gud for det.

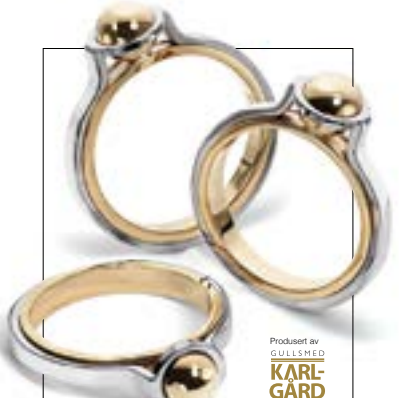
Jeg flipper gjennom en uendelig mengde med Åge og Status Quo-plater og kjøper fem album jeg egentlig ikke trenger, før jeg endelig finner det jeg leter etter. Plutselig dukker Dylans *The Times They are a-Changin'* opp, gitt ut ett år før han sjokkerte med elektrisk band under Newport-festivalen. Men på *The Times* er han ennå i trubadurmodus, uten noe som distraherer fra tekstene. Dette er ett av mine favorittalbum, og et hull i samlinga som bare må fylles. «Boots of Spanish Leather» begynner å spille i hodet, og vet at denne platen blir med meg hjem. Coveret er bare litt slitt, og platen er i tipp topp stand. Jeg slår til, og i lykkerusen tar jeg med Santanas *Abraxas* i tillegg – ikke den beste plata, men kjekk å ha. Nå bør jeg virkelig gi meg.

En halvtime senere står jeg der, syv plater rikere, sikker på at ingen skatter innenfor min prisklasse ligger igjen, fordi jeg har saumfart hver eneste kasse på Byscenen. Jeg bestemmer meg for å dra hjem, sette på Dylan, og lage en deilig kopp med nudler til middag. **UD**

– Frederick Baade

NTH-RINGEN

Ditt vitnemål i gull

Produisert av
GULLSMED
KARL-GÅRD

Den originale NTH - ringen
for sivilingeniører og sivilarkitekter
finner du hos oss. Rask levering!

DAHLSVEEN
— en del av mestergull —
OLAV TRYGGVASSONST 24 • TRONDHEIM •
WWW.GULLSMEDDAHLSVEEN.NO • TLF: 73 52 58 08

MIN MUSIKKANBEFALING

IBEN DAHL
JOURNALIST

Ikke drep viben min, bitch

Nei, ikke gjør det – selv om du synes jeg har styrt showet lenge nok. Vi kan være enige om å være uenige om hvem som er fetest av Kendrick og Kanye, men la det ikke være tvil: Du skal respektere køen.

Slik er spillereglene: Den som når fram til kveldens avspillingsenhet først, får også den salige opplevelsen det er å fylle lokalet med sine omhyggelig utplukka favoritter først. Det gjelder om det er snakk om Skrillex’ syrelåt «Recess» eller Stones’ nachspielvennlige «Wild Horses»: Pust inn gjennom nesa og ut med munnen, og legg låtene dine pent nederst i køen mens du gir slipp på ting du ikke kan kontrollere. Namasté.

Det burde være såre enkelt: Å respektere køen burde være like selvsagt på fest som i kassa på Rema. Likevel brytes det som for mange fortoner seg som en selvinnlysende norm, gang på gang. Hvordan kan det skje?

Kanskje ligger noe av problemets karakter i det at det er så nytt. Behovet for å løse uenigheter om kveldens låtvalg var neppe nytt da vår generasjon begynte å gå på fest. Men fenomenet spillekø florerte vel ikke i mams’ og paps’ ordforråd? Kan det ha vært enklere å respektere hverandres musikkønsker under CD-platens, for ikke å snakke om vinylens, gullalder?

Ikke egentlig, er konklusjonen etter en rask telefon til pater familia. Forskjellen var at man hadde LP-ene til verten å velge mellom, men til gjengjeld hadde jo alle en presentabel samling. Om noen hadde skaffet det siste heite

ble EP’en eller LP’en selvfølgelig medbrakt på fest. Problemet oppstod når noen mente de hadde »mer peiling» enn andre, og sneik i køen, gjerne i kombinasjon med diss av hverandres musikkvalg. Ikke ulikt dagens digitalt baserte praksis, med andre ord.

Spillekøen framstår dermed som et resultat av premisser lagt av Spotify, men som ikke gjør vors-situasjonen noe mer rettferdig for oss enn for våre forgjengere. I mangel på bedre alternativer tilbyr systemet uansett *muligheten* til å bøte på det totale fravær av sivilisasjon som ellers ville oppstått: Som en samfunnskontrakt frigjør den oss fra den naturtilstanden enhver fest ellers ville fortonet seg som. Er du med på leken, må du tåle spillekøen.

For å sette det i et etisk perspektiv: I god ytringsfrihets ånd bør du la meg spille låtene mine, om du liker dem eller ikke. Her dreier det seg om festsituasjonens svar på debatten om takhøyden i det offentlige ordskiftet. Selv om musikk er en personlig greie er det nemlig ikke slik at den er beskyttet for diskusjon. Slakt gjerne «andres» låter, vi kan møtes med argumenter, for jeg er minst like raus med kritikken som deg. Vips, så har du et hyggelig alternativ til vorspielets evinnelige drikkeleker. Men for all del: Ikke utnevng deg selv til dommer ved å tvinge Britney til taushet.

Smør deg med tålmodighet som alle andre, og vent på din tur. Det som er så ufattelig digg er at jeg gir blanke faen i hva du synes om musikksmaken min.

SENDEPLAN VÅREN 2018

MANDAG

07.00 - RevoltMorgen

17.00 - 67% sikkert

TIRSDAG

07.00 - RevoltMorgen

16.00 - Listverket

18.00 - Blyforgiftning

20.00 - Bokbaren

ONSDAG

07.00 - RevoltMorgen

18.00 - Sagtann

19.00 - Millenium

TORS DAG

07.00 - RevoltMorgen

16.00 - Påtirshda

17.00 - Uillustrert vitenskap

18.00 - PBK

20.00 - Filmofil

FREDAG

07.00 - RevoltMorgen

16.00 - Nesten Helg

18.00 - FEBER

20.00 - Irie Radio

SØNDAG

15.00 - Rødmaling

16.00 - Flomlys

19.00 - Garasjen

Hør oss på
radiorevolt.no

Albert Hammond Jr. - *Francis Trouble*

Dansbart med dybde, perfekt for lysere tider.

TEKST: Maren Høgevoid Busterud | FOTO: Red Bull Records

Francis Trouble er Albert Hammond Jr. sitt fjerde soloalbum, selv om han kanskje er mer kjent som gitaristen i indie-rock bandet The Strokes. Indie preget har han tatt med seg i soloprojektet, og resultatet på *Francis Trouble* er dansbare melodier som passer perfekt som bakgrunnsmusikk til den kommende våren.

Hammond svever i landskapet mellom rock og pop, som så mange andre gjør. Derfor er det lett å drukne i mengden av artister som prøver å gjøre det stort her. Det synes jeg Hammond unngår. Tekstene hans er gjenkjennelige og fengende, uten at de føles for enkle og meningsløse. Samtidig trenger du ikke gjøre dype dykk for å finne ut hva som formidles. Det er en perfekt balanse mellom det lettbeinte og noe som treffer. «Set to Attack» er det beste eksempelet på nettopp dette.

Melodiene på plata er laget for å danse til, og fungerer helt sikkert enda bedre live enn på anlegget. Med mindre du vil ha en privat liten fest på rommet. En favoritt er «Far Away Truths», som virkelig setter seg på hjernen. Progresjonen i refranget er fengende og simplistisk, i en positiv forstand. Dette er en av låtene som havner på lista mi nå mot lysere tider.

Blir «Far Away Truths» litt for lett for deg, kan du prøve «ScreaMER». Her finner du litt høyere tempo og temperatur. Fremdeles dansbart, men nærmere rock enn pop. Denne låta godtar ikke å være fint bakgrunnsstøy i like stor grad som resten av plata, og det er deilig med en liten oppkvikker innimellom om man foretrekker å høre albumet fra ende til annen.

Albert Hammond Jr. treffer meg med *Francis Trouble*. Det han treffer så godt med er gitarlydene han ikke har glemt på veien mot pop-preget, de passe betydningsfulle tekstene, og variasjonen mellom fint bakgrunnsstøy og låter som krever mer oppmerksomhet. Akkurat det jeg ønsker meg på vårens liste.

Madcon - *Contact Vol. 2*

En nostalgi-trip som blander inn litt for mye av det nye.

TEKST: Sander Engen | FOTO: Most Wanted Records

Jeg var cirka 10 år gammel. Jeg hadde vært på hyttetur, og på vei hjem dro vi innom en konsert i Drammen. På en liten klubbscene med et svakt publikum så jeg Madcon spille live for første gang. Det har gått en del år siden den gang, og Madcon har blitt noe ganske annet enn den duoen jeg så på scenen da.

Contact Vol. 2 følger opp *Contact* fra 2012, og har til felles at de er de to eneste norskspråklige albumene duoen har gitt ut. Der stopper likhetene. Madcon har siden gjennombruddet produsert musikk som har flørtet litt for mye med mainstream-pop, og lite av den musikken unggutten så på scenen for tolv år siden.

Med oppfølgeren har de endelig kommet seg nærmere utgangspunktet sitt. «Over» med svenske Petter gir meg et sjokk når introen teaser en ny poplåt, men slår hardt over i en voldsom produksjon og ren spyting fra Yosef.

«Ting & Tang» gjør meg litt derimot tvilsom. Selv som blodfan av Arif er dette kanskje noe av det dårligste jeg har hørt fra ham. «Kaos» drar det opp igjen, med en låt som ligner mer den delen av Madcons diskografi jeg aldri helt har følt, men bringer nok hete til at det er tålbart.

«Gåsehud» med Unge Ferrari høres ut som hvilken som helst annen Ferrari-låt. «Kom» med Lars Vaular og Sisi er en rolig R&B-låt, som blir litt forglemmelig i mellom skitsene. «Drimmedua» kommer heldigvis etter, og står frem som høydepunktet for meg. Med en dritfet produksjon, og rekker etter rekker med fete linjer fra både Tshawe, Yosef og Kamelen, er dette en banger jeg aldri blir lei av.

«Contact» er et funky tittelspor, og «Tärer» med Vinni er også et av de mer imponerende sporene. Til slutt har vi «NeS» som høres ut som en gammel Karpe-låt, etterfulgt av «Dum» som runder av albumet med en introspektiv tekst.

I alt elsker jeg nok dette albumet mest av nostalgiske grunner. Det har sine skinnende øyeblikk, men mye rusk innimellom. Syv skits blir litt for mye, og tar ofte oppmerksomheten vekk fra låtene de prøver å legge opp til. Jeg føler gjennomgående at albumet er et forsøk på å ta lyden tilbake til der de startet, og de har det klart, men ikke med glans.

Between The Buried And Me - *Automata I*

Eksperter på å eksperimentere.

TEKST: Stine Kronlund | FOTO: Sumerian Records

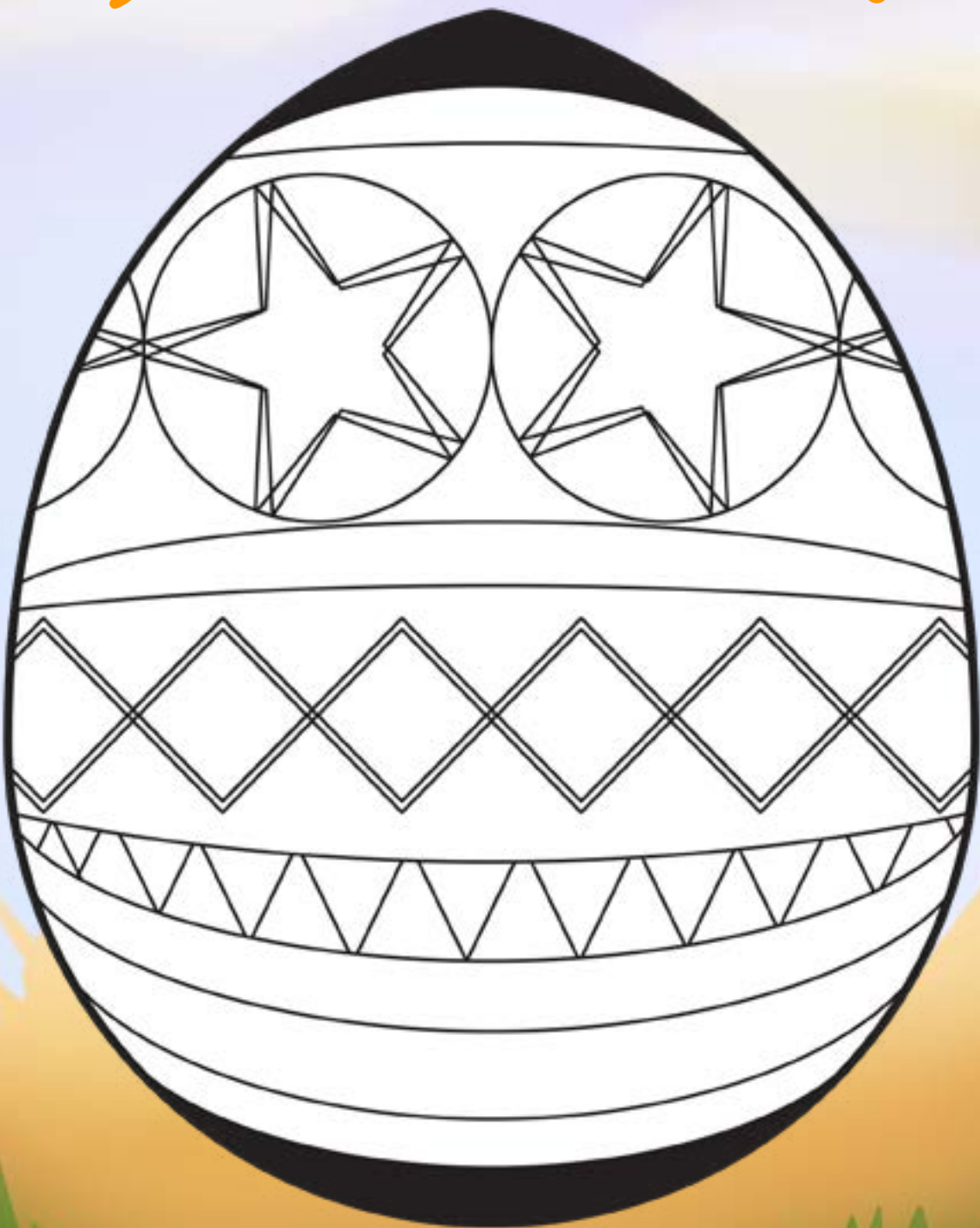
Det er alltid spennende når de banebrytende hardproggerne Between The Buried and Me slipper album, ettersom de er kjent for å være nyskapende og innovative i sin sjanger. Gutta har vært i gamet i 15 år og har siden den tid gitt ut knallbra skiver med et unikt preg. Etter å ha hørt første del virker det som at konseptalbumet *Automata* ikke er noe unntak.

Mens forrige skive Coma Ecliptic var noe mykere, leverer *Automata I* fem brutale bangers. Det knaker i gang med singelen «Condemned to The Gallows», som en perfekt kick-starter til helvetet som er i ferd med å bryte løs. Pulsen min stiger, spesielt idet vokalist Tommy Rogers setter i gang med sin intense vokal. Låter som «House Organ,» «Yellow Eyes» og «Millions» holder også mål og står til mine skyhøye forventninger, men det som virkelig setter kronen på verket er den enestående avslutningslåta «Blot». Denne gir meg vibber tilbake til *Colors*-skiva, som er det beste de har gitt ut. Sånn rent objektivt.

Er det noe jeg er spesielt imponert over ved dette bandet, er det evnen til å alltid fornye seg, men samtidig beholde alle elementene som gjør dem så jævlig bra. Dette gjør at albumene deres blir varierte og spennende hver eneste gang, og alle skivene får et unikt preg over seg. De er eksperter på å eksperimentere, men dessverre er ikke 35 minutter nok til at de får ut alt. Dette gjør at jeg får følelsen av at noe er uferdig, men dette er vel også hele poenget med at de har delt opp albumet i to deler, der del to kommer til sommeren.

Jeg merker for hvert eneste lytt at jeg blir mer og mer overbevist og dratt inn i Burieds rike lydunivers. De gjør det de kan best – å eksperimentere med et stort spekter av lyder og sjangere. De hvisker deg i øret og sier at alt går bra, samtidig som de slår deg i trynet med slegge (på en god måte). De har fortsatt stålkontroll, men dessverre er ikke 35 minutter nok til at de får utfoldet seg så mye som de kunne ha gjort. Det er synd at skiva er såpass kort som den er, men desto større grunn til å glede seg til *Automata II*.

FARGE-L-EGG!

KVISSMESTERE:
Christian Høkaas og Benedikt Erikstad Javorovic
Spørsmål og kommentarer kan sendes til
kviss@studentmediene.no

SVAR:

1) Bedre kjent som kulerramme, en abakus er et gammelt regnehjelpemiddel som består av en plate hvor man skriver kulter langs en rekke staver 2) The Emoji Movie 3) Dronning Maud land 4) Fem 5) Francisco Goya 6) Russland 7) *Heimebane* 8) Det er latin for «måtte det være til gagn for deg», siden overtroiske trodde et nys kunne være et forvarsel på noe godt eller noe ondt 9) Animal Farm av George Orwell 10) Clas Ohlson 11) Røde hunder 12) 50-tallet 13) Astrid S 14) Et telefonnummer som baserer seg på et ord istedenfor tall, slik som 1-600-DOCTOR 15) Haiti 16) Pernafrost 17) Extra Arena 18) Bulbasaur, Charmander og Squirtle 19) Crocs 20) Styx

KVISS

1. Hva er en abakus?
2. Hvilken film vant Razzie for 2017s verste film?
3. Hva heter den store delen av Antarktis som er Norges territorium?
4. Hvor mange T-banelinjer har T-banen i Oslo?
5. Hvilken spansk maler står bak *Den nakne Maja* og *Saturn eter sine sønner*?
6. Hvilket land solgte Alaska til USA i 1867?
7. Hvilken ny NRK-serie har John Carew og Ane Dahl Torp i hovedrollene?
8. Det er vanlig å si «prosit» når noen nyser, men hva betyr det egentlig?
9. Hvilken satirisk litterær klassiker har den norske oversatte tittelen *Kamerat Napoleon*?
10. Hvilken svensk varehus for bl.a. verktøy og elektronikk til hjemmet fyller 100 år i år?
11. Hva heter barnesykdommen som forårsakes av Rubellaviruset?
12. I hvilket tiår kom kebaben til Norge?
13. Hvem ble årets Spellemann?
14. Hva er et alfanummer?
15. Hvilken karibisk nason ble grunnlagt i 1804, etter et suksessfullt slaveopprør?
16. Hva kalles bakke, både jord og stein, som har ligget på, eller under, frysepunktet i over to år?
17. Hvilken stadion spiller det ferske eliteserielaget fra Trondheim, Ranheim på?
18. Hvilke tre Pokémon (av den første generasjonen) var det man gjerne startet med?
19. Hva het de veldig lette «plastskoene» som oprginalt var ment for seilere, men ble mote over hele verden på midten av 2000-tallet?
20. Hva heter elva som grenser mellom jorden og underverdenen i gresk mytologi?

— HVIKET MILJØTILTAK MÅ DU VÆRE MED Å GJENNOMFØRE? —

Illustrasjoner: Renate Sørgård

0-3 poeng:
Ta livet av menneskeheten med Kim Jong Un og Donald Trump.

4-7 poeng:
Innføre bilforbud i Oslo sentrum (og få dødstrusler fra middelaldrende menn) med Lan Marie Berg Nguyen.

8-12 poeng:
Spise tofu med Adele.

13-16 poeng:
13-16 poeng: Bare bruke ett tørkepapir med Emil-Krigskom.

17-19 poeng:
17-19 poeng: Kjøre Tesla med Elon Musk.

20 poeng:
Spare vann ved å dusje sammen med Margot Robbie. Eller Ryan Gosling, hvis man foretrekker det.

Ny kommunikasjonsansvarlig i styret: - Så klart Goebbels er en inspirasjon

Ønsker å hjernevaske medlemsmassen.

Ny Samfundetleder Erik Sanden er full gang med å indoktrinere håpefulle i sitt nye Samfundetstyre. Selv om vi registrerte under forrige samfundsmøte at ingen av medlemmene var nazister, så var sammensetningen åpenbar blendahvit. Nå avslører Karoline Bernkleiv, ny «kommunikasjonsansvarlig» i Samfundetstyret, ovenfor spitposten at en inspirasjon i hennes verv inkluderer en tidligere «kommunikasjonsansvarlig» i det tredje riket.

– Kommunikasjon er propaganda. For meg vil det bli viktig å overbevise våre medlemmer om at vi har rett, og alle andre har feil, haha.

«Kommunikasjonsansvarlig» er et nytt styreverv, da styret har sett seg lei på at medlemmer og media hele tiden misforstår hva hipster-losjen måtte mene om Israel, Palestina, høyreekstreme, Listhaug, ulv, sau, nybygg, eddik og temafester. Ny samfundetleder Erik Sanden har vært klar på at «Samfundet skal mene noe,» Karoline ser på dette som hennes mulighet til å hjernevaske medlemsmassen.

– Det blir jo så klart viktig å styrke meningstyranniet som allerede finnes på Samfundet. Vi sier jo at vi er Norges frieste talerstol, men bare så lenge alle mener det samme som oss! haha.

Spitposten registrerer

... at fittemediene må revidere sin fireårige strategi bare 10 måneder inn i løpet
... at **blond** fitteblekkejournalist infiltrerer det nye styret
... at det kan aldri gå bra
... at kommunikasjon er viktig
... at heldigvis tar Eirik Sandum **telefonen**
... at Eirik er overalt, hele tiden

... at Tale Blærland overkjører Slagsvold Vedum. Checkmate
... at Tale Blærland er veldig for gjerder og murer. **#buildthewall**
... at Fitteblekkas egen **korrektursjef** finner dette svært krenkende
... at nå er ett bilde på Facebook nok til å felle regjeringa
... at Sylvi **liker** ikke terrorister
... at hun beklager til alle som ble støtt

... at hmm, hvor har vi hørt denne **beklagelsen** før?
... at Baklandet Blomster nå setter omsetningsrekord
... at skifestival i Kollen kan sammenlignes med køen utenfor **Sesam** en lørdag kveld
... at dette symboliserer at alle idretter egentlig handler om fyll
... at alkohol er det eneste man trenger for å være lykkelig
... at påsken **kommer for fort**

... at eksamen kan ta seg en bolle
... at Kineserne har skrudd av klimaanlegget. **#chinesehoax**
... at solo egentlig ikke er så godt
... at **Kina** tillater brus, men ikke Facebook
... at **Snowden** liker begge dele
... at Russland sannsynligvis infiltrerte årets ledervalg

Hva skal du gjøre nå, Sylvi?

De fremtidige jobbmulighetene for vår kjære justisminister kan være mange.

Når fitteblekkas fjerde utgave for året treffer stativene som en våt påskebæsj kan regjeringens skjebne bli avgjort på Stortinget. Etter forrige ukes Facebook-rabalder har det politiske spillet i barnehagen på Karl Johan nådd sitt absolutte klimaks. Spitpostens politiske kommentatorer har utredet hvilke andre jobber vår kjære justisminister kan være aktuell i, skulle Knut Arild Har-AIDS ha baller nok til å felle Listhaug:

Mulighet 1: Blomsterbinder på Baklandet Blomster

Mulighet 2: PR-rådgiver for Plantasjen Lade

Mulighet 3: Temafest-ansvarlig på Studentersamfundet

Mulighet 4: «Kommunikasjonsansvarlig» i Samfundetstyret

Mulighet 5: Debattredaktør i Fitteblekka

Mulighet 6: Kildesorteringsansvarlig under kUKA-19

Listhaug innehar uten tvil flere gode kvaliteter. Blant annet er «kommunikasjon» hennes store styrke, hun er i tillegg godt kjent med bilderedigeringsprogrammer og har nylig brukt disse aktivt i å sette dagsorden.

Det kan tenkes at Listhaug ønsker seg et liv utenfor barnehagen på Karl Johan, og i følge anonyme kilder skal hun være veldig aktuell innenfor flora-bransjen etter at hun svært nylig ble veldig interessert i blomster.

– Eg har blitt mykji inspirerat av dei siste dagers oversvømmelse av blomster i Justisdepartementet. Eg ante ikkje at Noreg hadde eit slikt MANGFOLD! Mykji fine blomster og farger altså - eg trudde Noreg var ganske så einsfarga altså. Det forteller Listhaug i en e-post til Spitredaksjonen.

Når vi spør Listhaug om det er noe sannhet i ryktene om at hun snart blir å se i Trondheim, kan hun bekrefte dette.

– Trondheim og studentmiljøet har mykje fint å by på, blant annet synes eg at det blir arrangert ein rekke spennande temafester på Samfundet! Debattredaktør i Fittjeblekka (journ anm.) kunne eg også tenkt meg, da eg er glad i skape debatt rundt viktige tema som terrorisme, vaflar, krenking, fyll på idrettsarrangemetar og andre norske verdier.

PS: Spitredaksjonen ber om en uforbeholden unnskyldning til Noregs Mållag etter en elendig appropriering av dette nydelige skriftspråket.

STUDENTKALENDER

20. MARS
- 10. APRIL

SPORT KULTUR DEBATT

TIRSDAG 20. MARS

Feminismens historie

Kl. 20.00. Klubben, Samfundet.

Marta Breen og Jenny Jordahl har gjort en liten industri ut av å lage små bøker om feminisme, og 2018 er intet unntak. I år kom det enda en bok, denne gangen om feminismens historie. Hvis du har fått nok feminisme de siste par ukene og du ikke gidder å stikke til Samfundet denne kvelden, kommer det sikkert en ny bok neste år, så null stress.

NTNU-kveld: Psykisk helse - hva er sykt, sunt og sant?

Kl. 19.00. Dokkhuset Scene.

Gjennom historien har psykiatrien sykkeligjort tanker, følelser og all den atferden som strider med den normale oppfatningen. Hvor går grensen mellom å være normal eller syk?

ONSDAG 21. MARS

Onsdagsdebatten: Skadelig åpenhet

Kl. 18.00. Studentersamfundet.

Angst! Depresjon! Panikk! Slik åpner beskrivelsen av dette arrangementet, men bak den alarmistiske teksten skjuler det seg en mer sober agenda. Det skal nemlig diskuteres om åpenhet rundt psykiske lidelser skaper mer forståelse eller er om det er et klamt bidrag til intimitetstyraniet.

Slaget om havet

Kl. 19.00. Litteraturhuset.

SV inviterer til debatt om kystopprør og ressursforvaltning med Torgeir Knag Fylkesnes i spissen. Kontrolleres stadig mer av ressursene til Norge av kapitalistiske interesser? Fylkesnes har uttalt at dagens utvikling går i feil retning, og skal snakke om hvordan Norges ressurser egentlig burde forvaltes.

Sanustrinda spelemannslag og GløsTøs

Kl. 19.00. Bul-salen.

Snaustrinda spelemannslag og team GløsTøs inviterer til dansekveld, hvor de står for musikken. Her blir det garantert god stemning og variert musikk!

Uprøvd på Good Omens

Kl. 20.30. Good Omens bar.

Trondheims komikere kommer til uprøvd for å sjekke om de egentlig er morsomme, og det åpnes for at nykommere som føler de har et humoristisk ben i kroppen kan prøve seg på scenen for første gang. Det blir garantert en humoristisk kveld!

TORSdag 22. MARS

Sigurd Hverven: Naturfilosofi

Kl. 19.00. Litteraturhuset.

Hverven er NTNU-stipendiat i filosofi, og har med boka *Naturfilosofi* forsøkt å bringe tenkning om natur og fellesskap til et større publikum.

Ungarn: Lys i mørket?

Kl. 19.00-20.00. Litteraturhuset.

Utviklingen i Ungarn er spennende og skremmende, både for befolkningen i landet, og de utenfor. Er høyrepopulismen i ferd med å styrke seg, etter valgnederlaget i fjor? Hvilke konsekvenser har utviklingen i Ungarn for Europa og EU?

Åpning av Lade tennisarena

Kl. 12.00. Haakon VII's gate 2.

Lenge etterventet (ja, jeg kan finne opp mine egne ord, journ.anm.) av byens tennisfanatister (se forrige parentes, journ.anm.). Hallen er offisielt åpen og tilgjengelig for publikum fra 22. mars etter en uke med innviende aktiviteter.

FREDAG 23. MARS - LØRDAG 31. MARS

Bypåske? Glem det, her skjer det nesten ikke en dritt.

SØNDAG 1. APRIL

Påskeharejakt

Kl. 12.00. Høgskoleparken

Nina og Stine jakter påskeharer med hagle, og inviterer Trondheims studenter og andre til å bli med. Ingen våpen- eller harekunnskap nødvendig.

TIRSDAG 3. APRIL

Les & del

Kl. 13.00. Hovedbiblioteket.

Såkalt lesefellesskap er en engelsk trend som er i ferd med å spre seg over Nordsjøen. Drop in-prinsippet gjelder, og det krever ingen forberedelse eller forhåndskunnskaper. Lesing og diskusjon i fellesskap, leda an av en bibliotekars kyndige hånd.

ONSDAG 4. APRIL

Oljeduell: Leterefusjonsordningen

Kl. 19.30. Litteraturhuset.

Er leterefusjonsordningen en ryddig fordeling av risiko mellom staten og de som leter etter nye oljefelt, eller tidenes subsidie? Fører ordningen til at ulønnsomme oljebørner borres, eller fører det til effektiv utvinning? Alle disse spørsmålene diskuteres i oljeduellen 4. april.

TORSdag 5. APRIL

Debatt: Hvor er den kritiske student?

Kl. 19.00. Habitat (Digs).

ProtestPub og Saih inviterer til debatt om i hvor stor grad studentene prøver å være en kritisk motmakt til det som har blitt universitetets rolle i samfunnet.

FREDAG 6. APRIL

Kajander

Kl. 21.30. Klubben, Studentersamfundet.

Den nordnorske pop-stjerneskuddet Kajander byr opp til dans denne fredagen i Klubben.

Sassy 009

Kl. 23.59. Knaus, Studentersamfundet.

Den Spellemansnominerte elektronika-trioen Sassy 009 står for noe av det mest spennende som skjer innenfor elektronisk musikk om dagen. Se opp for en intim og sannsynligvis heftig konsert på Knaus denne kvelden.

Band of Gold

Kl. 21.00. Byscenen.

Plateaktuelle Band of Gold med sin særegne pop-rock representerer noe av det mest spennende innenfor norsk musikk om dagen. Denne kvelden spiller duoen på Byscenen.

LØRDAG 7. APRIL

Samfundsmøte: Stormaktskrig

Kl. 19.10-21.00. Storsalen,

Studentersamfundet.

Mange omtaler perioden vi er inne i nå som «den mest fredelige epoken i menneskets historie», samtidig kan nyhetsbildet vitne om noe helt annet. Står vi overfor en ny kald krig, men statsoverhoder som truer med atommakt? Eller er dette urealistisk?

The Fjords

Kl. 21.30. Klubben, Studentersamfundet.

Denne kvelden kan du oppleve gruppa The Fjords på Klubben. Se opp for en kveld med storslagen pop ispedd glitrende synth og elektronika.

Mosambique

Kl. 21.00. Dokkhuset.

Mosambique spiller en blanding av elektronisk dansemusikk, afrobeat, hip-hop og old school funk. Opplev dem på Dokkhuset denne lørdagen.

SØNDAG 8. APRIL

Studentfermmil

Kl. 10.00. Studenterrytta.

NTNUIs langrennsguppe inviterer nok en gang til en studentfermmil. Rennet er av den gamle sorten hvor det går to runder à 25 km i klassisk stil.

MANDAG 9. APRIL

Aldri mer mandag.

TIRSDAG 10. APRIL

Ny Dusk i hyllene.